وَبَدَا لَهُمْ سَيِّـَٔاتُ مَا عَمِلُوا۟ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ
٣٣ وَقِيلَ ٱلْيَوْمَ نَنسَىٰكُمْ كَمَا نَسِيتُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَأْوَىٰكُمُ ٱلنَّارُ
وَمَا لَكُم مِّن نَّٰصِرِينَ ٣٤ ذَٰلِكُم بِأَنَّكُمُ ٱتَّخَذْتُمْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ هُزُوًا
وَغَرَّتْكُمُ ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا ۚ فَٱلْيَوْمَ لَا يُخْرَجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ
٣٥ فَلِلَّهِ ٱلْحَمْدُ رَبِّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَرَبِّ ٱلْأَرْضِ رَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ٣٦
وَلَهُ ٱلْكِبْرِيَآءُ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ٣٧

سُورَةُ الأَحْقَافِ

آياتها ٣٥ — ترتيبها ٤٦

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

حمٓ ١ تَنزِيلُ ٱلْكِتَٰبِ مِنَ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ٢ مَا خَلَقْنَا الجزء ٢٦ الحزب ٥١
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ وَٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ عَمَّآ أُنذِرُوا۟ مُعْرِضُونَ ٣ قُلْ أَرَءَيْتُم مَّا تَدْعُونَ مِن
دُونِ ٱللَّهِ أَرُونِى مَاذَا خَلَقُوا۟ مِنَ ٱلْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِى
ٱلسَّمَٰوَٰتِ ۖ ٱئْتُونِى بِكِتَٰبٍ مِّن قَبْلِ هَٰذَآ أَوْ أَثَٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِن كُنتُمْ
صَٰدِقِينَ ٤ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن
لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ وَهُمْ عَن دُعَآئِهِمْ غَٰفِلُونَ ٥

(33) Kufriifi dilii irraa hamtuu isaan addunyaa keessatti hojjatantu isaanitti mul’ata, adaba isaa yeroo ittiin dinninaman qishnaa itti godhantu isaanitti bu’a.

(34) Rabbiin isaaniin ni jedha: akkuma isin qunnamuu keenya kan guyyaa kanaa irraanfattanii iimaanaafi dalagaa gaariin odoo itti hin qophaawin dhiiftanitti har’a ibiddaa keessatti isin dhiifna. Qubsumti isin itti galtan ibidda. Tumsitoonni adabbii Rabbii isin irraa deebisu hin jiru.

(35) Adaba ittiin adabamtan sana sababa isin keeyyattoota Rabbii qishnaa godhattaniifi addunyaanis mi’aafi fedhiin waan isin dagdeefi. Kaafiroonni keeyyattoota Rabbitti qishnan kun har’a ibidda irraa hin bahan; inumaa hoggayyu keessatti hafoodha. Jiruu addunyaattis akka gaarii dalaganiif hin deebifaman. Rabbiinis isaan hin jaallatu.

(36) Faaruun hundi Gooftaa samii, dacheefi uumama hundaa qofafa tahaadha.

(37) Samiifi dachii keessatti guddinni isuma qofaf tahaadha. Innii injifataa, ogeessa.

BOQONNAA AL-AHQAAF

- Isheen suuraa Makkaati -

Kaayyoo Suurattii:

warra sobsiisu irratti ragaa dhaabuufi adabbiin isaan dinniinuudha. San irraa kan ka’e jechi dinniina argisiisu ishee keessatti deddeebiin argama.

Ibsa suurattii:

(1) (Haa, Miim) fakkii ishee irratti jalqaba Suuraa Al-Baqaraa keessatti haasofni darbeera.

(2) Buufamuun kitaabaa Rabbii injifataa, ogeessa irraayi.

(3) Samii, dacheefi waan jidduu isaan lamaanii taaphaaf hin uumne. Waan san hunda oguma cimaaf jech dhugaan uumne. Ishee keessaa: sababa isheetiin isa beekanii odoo isatti homaa hin qindeessine isa qofa akka gabbaraniifi waan Rabbiin dachii keessatti hanga yeroo murtaa’etti isaan bakka buusuun itti murteessituun akka dhaabbataniifiidha. Warri Rabbitti kafaran waan kitaaba Rabbii keessatti itti dinnninaman irraa gara galoodha, yaada itti hinkennan.

(4) Yaa Ergamichaa! Mushrikoota dhugaa irraa garagalan kanaan jedhi: taabota keessan kan Rabbii gaditti gabbartan kutaa dachii irraa waan isaan uuman naaf himaa? Gaara uumanii? Moo laggeen uuman? Uumuu samii keessatti Rabbii wajjin qooda qabanii? Taabonni keessan ibaadaa haqa godhatuu himaa jirtan keessatti yoo dhugaa taatan kitaaba Qur’aana dura Rabbiin biraa buufamen yookiin hanbaa beekosa warri duraa dhiise irraa ta’een anaaf koottaa.

(5) Nama Rabbii gaditti taabota kadhaa isaa hanga guyyaa Qiyaamaatti isaaf deebii hin kennine gabbaru irra namni jallaan hin jiru. Taabonni isaan Rabbii gaditti gabbaran kun inumaa isaan fayyaduu yookiin rakkisuu dhisii kadhaa warra ishee gabbaruu irraa dagattuudha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Keeyyattoota Rabbitti qishnaa godhuun kufriidha.
- Fedhii addunyaatiin dagamuun hamaadha.
- Sift guddinaa Rabbiif mirkanaaweera.
- Kadhaa qeebaluun jiraatuu Rabbiitiifi ibaadaa haqa godhatuu isaa waan argisiisan irraayi.

وَإِذَا حُشِرَ ٱلنَّاسُ كَانُواْ لَهُمۡ أَعۡدَآءٗ وَكَانُواْ بِعِبَادَتِهِمۡ كَٰفِرِينَ ٦ وَإِذَا
تُتۡلَىٰ عَلَيۡهِمۡ ءَايَٰتُنَا بَيِّنَٰتٖ قَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لِلۡحَقِّ لَمَّا جَآءَهُمۡ هَٰذَا
سِحۡرٞ مُّبِينٌ ٧ أَمۡ يَقُولُونَ ٱفۡتَرَىٰهُۖ قُلۡ إِنِ ٱفۡتَرَيۡتُهُۥ فَلَا تَمۡلِكُونَ
لِي مِنَ ٱللَّهِ شَيۡـًٔاۖ هُوَ أَعۡلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِۚ كَفَىٰ بِهِۦ شَهِيدَۢا بَيۡنِي
وَبَيۡنَكُمۡۖ وَهُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٨ قُلۡ مَا كُنتُ بِدۡعٗا مِّنَ ٱلرُّسُلِ
وَمَآ أَدۡرِي مَا يُفۡعَلُ بِي وَلَا بِكُمۡۖ إِنۡ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَيَّ وَمَآ أَنَا۠
إِلَّا نَذِيرٞ مُّبِينٞ ٩ قُلۡ أَرَءَيۡتُمۡ إِن كَانَ مِنۡ عِندِ ٱللَّهِ وَكَفَرۡتُم بِهِۦ
وَشَهِدَ شَاهِدٞ مِّنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ مِثۡلِهِۦ فَـَٔامَنَ وَٱسۡتَكۡبَرۡتُمۡۚ
إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهۡدِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ١٠ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
لِلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَوۡ كَانَ خَيۡرٗا مَّا سَبَقُونَآ إِلَيۡهِۚ وَإِذۡ لَمۡ يَهۡتَدُواْ بِهِۦ
فَسَيَقُولُونَ هَٰذَآ إِفۡكٞ قَدِيمٞ ١١ وَمِن قَبۡلِهِۦ كِتَٰبُ مُوسَىٰٓ
إِمَامٗا وَرَحۡمَةٗۚ وَهَٰذَا كِتَٰبٞ مُّصَدِّقٞ لِّسَانًا عَرَبِيّٗا لِّيُنذِرَ
ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ وَبُشۡرَىٰ لِلۡمُحۡسِنِينَ ١٢ إِنَّ ٱلَّذِينَ قَالُواْ رَبُّنَا
ٱللَّهُ ثُمَّ ٱسۡتَقَٰمُواْ فَلَا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ١٣
أُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا جَزَآءَۢ بِمَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ ١٤

(6) Addunyaa keessatti kan isaan hin fayyanne ta'uu waliin Guyyaa Qiyaamaa warra isaan gabbaraa turee waliin yeroo wal gayan diina itti tahaniiti, isaan irraa qulqullaa'anii, isaan gabbaramaa turuu isaanii beekuu mormuf jiru.

(7) Yeroo keeyyanni ergamaa keenya irratti buufamte isaan irratti qara'amtu warri Qur'aanatti kafaran yeroo harka ergamaa isaanii irratti isaanitti dhufu: kun sihrii ifa ta'e malee wahyii Rabbirraa buufamee miti jedhan.

(8) Si mushrikoonni kun: Muhammad Qur'aana ofii uummateeti gara Rabbii hirkise jedhuu? Yaa Ergamichaa! Isaaniin jedhi: yoon isa of biraa uummadhe yoo Rabbiin ana adabuu fedhe mala anaaf dhawuu hin danadeessan waan ta'ef isa irratti uumachuun akkamittin lubbuu kiyya adabbiif saaxil godha? Qur'aana Isaa arrabsuufi maqaa kiyya xureessuu irraa waan keessa seentan Rabbiin akkaan beekaadha. Anaafi isin jiddutti ragaa ta'uuf Rabbiitu gaya. Inni gabroota isaa irraa dilii nama tawbatee araaramaa, isaaniif rahmata godhaadha.

(9) Yaa Ergamichaa! Mushrikoota nabiyyummaa kee sobsiisan kanaan jedhi: da'awaa isinitti godhuu kiyya fageessitanii kan ilaaltan ani jalqaba ergamaa Rabbiin isa ergeetii miti. Ergamoota baay'eetu ana dura dabreera. Waan Rabbiin addunyaa keessatti anaafi isinitti hojjatu hin beeku, waan Rabbiin gara kootti wahyii godhu malee hin hordofu; waan wahyii isaatiin walgalu malee hin jedhu, nis hin hojjadhu. Ani adabbii Rabbii isin sodaachisaa ifa galaadha.

(10) Yaa Ergamichaa! Sobsiistota kanaan jedhi: Qur'aanni kun Rabbiin biraa ta'ee yoo itti kafritan, ragaa bahaan Ilmaan Israa'iil irraa ta'e waa'ee isaa kan Tawraat keessatti dhufe irra dhaabbatee Rabbiin biraa ta'uu isaa ragaa bahee odoo isin isatti amanuu irraa boontanii jitanuu yoo isatti amane, isin yeroo san miidhaa hojjattota hin taanee? Dhugumatti Rabbiin ummata miidhaa raawwattoota haqatti hin qajeelchu.

(11) Warri Qur'aanaafi waan ergamaan isaanii dhufeenitti kafaran mu'uminootaan ni jedhan: odoo wanti Muhammad(saw) dhufeen dhugumaan toltutti nama qajeelcha ta'ee silaa gara isaatti hiyyeeyyiin, gabrootaafi lallaafoon kun nu dura hin darban ture. Waan ergamaan isaanii dhufeenitti hin qajeelan waan ta'ef inni nuttiin dhufe kun soba dur waan ta'ef nuti soba hin hordofnu.

(12) Qur'aana kanaan duras Tawraat Muusaa irratti duree haqa keessatti itti hidhatamuufi Banii Israa'iil irraa nama isa hordofeef kitaaba rahmata godhee Rabbiin buuseetu jira. Qur'aanni Muhammad irratti buufame kun kitaaba Arabiffaa kan kitaabota isa dura dabare dhugoomsuudha. Warra lubbuu isaanii shirkiifi dilii hojjachuun miidhan dinniinuuf buufame. Inni warra hariiroo Rabbiifi uumama wajjin qabu bareecheef gammachuudha.

(13) Dhugumatti warri: Gooftaan keenya Rabbuma; gooftaan isa malee nuuf hin jiru jedhanii iimaanaafi hojii gaggaarii irratti gadi dhaabbatan aakhiratti waan isaan mudatuf hin sodaan isaan irra hin jiraatu. Qooda addunyaa iraa waan isaan dabreefi wanta of duubatti dhiisan irrattis hin yaaddawan.

(14) Warra amaloota kana qaban hojii gaarii addunyaa keessatti dabarfatan irratti isaan mindeessuuf warra jannata keessa yeroo hunda jiraatu tahoodha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Namni Rabbii gaditti gabbarame hundi kaafiroota irraa warra isa gabbaraa ture ni morma.
- Nabiyyichi waan Rabbiin beeksise malee wanta fagoo hin beeku.
- Wanti nabiyyummaa Nabiyyii (saw) mirkaneessu kitaabota durii keessa ni jira.
- Diin irratti gadi dhaabbachuun sadarkaa qabduufi mindaa warra ishee qabuu ibsuudha.

وَوَصَّيۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيۡهِ إِحۡسَٰنًاۖ حَمَلَتۡهُ أُمُّهُۥ كُرۡهٗا وَوَضَعَتۡهُ
كُرۡهٗاۖ وَحَمۡلُهُۥ وَفِصَٰلُهُۥ ثَلَٰثُونَ شَهۡرًاۚ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُۥ وَبَلَغَ
أَرۡبَعِينَ سَنَةٗ قَالَ رَبِّ أَوۡزِعۡنِيٓ أَنۡ أَشۡكُرَ نِعۡمَتَكَ ٱلَّتِيٓ أَنۡعَمۡتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَٰلِدَيَّ وَأَنۡ أَعۡمَلَ صَٰلِحٗا تَرۡضَىٰهُ وَأَصۡلِحۡ لِي فِي ذُرِّيَّتِيٓۖ
إِنِّي تُبۡتُ إِلَيۡكَ وَإِنِّي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ١٥ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ نَتَقَبَّلُ
عَنۡهُمۡ أَحۡسَنَ مَا عَمِلُواْ وَنَتَجَاوَزُ عَن سَيِّـَٔاتِهِمۡ فِيٓ أَصۡحَٰبِ
ٱلۡجَنَّةِۖ وَعۡدَ ٱلصِّدۡقِ ٱلَّذِي كَانُواْ يُوعَدُونَ ١٦ وَٱلَّذِي قَالَ
لِوَٰلِدَيۡهِ أُفّٖ لَّكُمَآ أَتَعِدَانِنِيٓ أَنۡ أُخۡرَجَ وَقَدۡ خَلَتِ ٱلۡقُرُونُ مِن
قَبۡلِي وَهُمَا يَسۡتَغِيثَانِ ٱللَّهَ وَيۡلَكَ ءَامِنۡ إِنَّ وَعۡدَ ٱللَّهِ حَقّٞ فَيَقُولُ
مَا هَٰذَآ إِلَّآ أَسَٰطِيرُ ٱلۡأَوَّلِينَ ١٧ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ حَقَّ عَلَيۡهِمُ ٱلۡقَوۡلُ
فِيٓ أُمَمٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهِم مِّنَ ٱلۡجِنِّ وَٱلۡإِنسِۖ إِنَّهُمۡ كَانُواْ خَٰسِرِينَ
١٨ وَلِكُلّٖ دَرَجَٰتٞ مِّمَّا عَمِلُواْۖ وَلِيُوَفِّيَهُمۡ أَعۡمَٰلَهُمۡ وَهُمۡ لَا يُظۡلَمُونَ
١٩ وَيَوۡمَ يُعۡرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ أَذۡهَبۡتُمۡ طَيِّبَٰتِكُمۡ فِي حَيَاتِكُمُ
ٱلدُّنۡيَا وَٱسۡتَمۡتَعۡتُم بِهَا فَٱلۡيَوۡمَ تُجۡزَوۡنَ عَذَابَ ٱلۡهُونِ بِمَا كُنتُمۡ
تَسۡتَكۡبِرُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ بِغَيۡرِ ٱلۡحَقِّ وَبِمَا كُنتُمۡ تَفۡسُقُونَ ٢٠

(15) Ilma namaa haadhaafi abbaatti jiruu isaanii keessaafi erga du'anis waan sharii'aa hin faallessineen toltuu itti hojjachuu ajajuu cimaa ajajneerra. Keessattuu haadha rakkinaan isa ba'attee rakkinaan deesse. Yeroon ulfi eegaluufi luuguun isaa irraa dhaabuu ji'a soddomi. Yeroo guutamuun jabina sammuufi qaamas guutamee bara afurtam ga'e ni jedha: tola ana, haadhaafi abbaa kiyya irratti oolte galatomfachuu na qabachiisi. Hojii gaarii ati jaallattu hojjachus ana qabachiisi, isa narraa qeebali, ilmaan kiyyas naaf tolchi. Ani badii kiyya irraa gara keetiin deebi'e. Ani warra ajaja kee jala butameedha.

(16) Isaan sun warra dalagaa gaarii isaan hojjatan irraa qeeballee hamtuu isaanii irra dabarruufiidha. Isheef isaan hin qabnu. Isaan warra jannataa keessatti ramadaman. Waadaan godhaman kun waadaa dhugaa waan ta'ef ni mirkanaawa, hafinsa hin qabu. Toltuu keessatti kajeelchisuuf nama haadhaafi abbaa isaatti tola oolef fakkeenya yeroo dubbate isaanitti mataa jabaatuu irraa baqachiisuuf fakkeenya nama isaanitti mataa jabaates akkana jedhee dubbate:

(17) Inni haadhaafi abbaa isaatiin jedhe: badiin isiniif haa tahu! Odoo jaarronni hedduun ana dura dabartee jirtu, namani baay'een ishee keessa du'anis isaan irraa namani tokkolleen jiraa ta'ee hin kaafamin, ergaan du'ee jiraataa ta'ee awwaala kiyya irraa kaafamuu anaaf beellamtuu?! Haadhaafi abbaan isaa immoo akka Rabbiin ilma isaanii iimaanatti qajeelchu Rabbiin irra birmachuu barbaadu. Ilma isaaniitiin ni jedhus: yoo kaafamutti hin amanin ni halaakamta waan ta'ef amani. Bellamni Rabbiin kaafamuu irratti godhe dhugaa mamii hin qabneedha. Innis kaafamuu mormuu isaa haarawaan deebisee ni jedha: inni kaafamuu irraa odeeffamu kun kitaabota duriifi waan isaan barreessan iraa dhufe malee Rabbiin biraa hin mirkanofne.

(18) Warri adabni jinniifi namoota irraa ummata darbe keessatti itti mirkanaa'e isaan honga'oodha; bakka lubbuufi maatii isaanii ibidda seensisuun hoongessitanitti.

(19) Garee lamaan jannataafi ibiddaa akka hojii isaaniitiin sadarkaan jiraaf. Sadarkaaleen warra jannataa ol aanaa yoo ta'u, sadarkaan warra ibiddaa immoo gadi bu'aadha. Kun wanti ta'ef akka Rabbiin gala hojii isaanni isaaniif guutee kennuufiidha. Isaan guyaa Qiyaamaa toltuu isaanii duraa irrisuufi hamtuu isaanitti ida'uun hin miidhaman.

(20) Guyyaa warri Rabbitti kafaree ergamoota sobsiise akka adabamaniif ibidda irra fidaman yaadadhu. Isaaniin loluuf ni jedhamaan: gaarii keessan jiruu addunyaa keessatti fixxanii achitti itti qananiitan waan ta'ef sababa addunyaa keessatti haqa malee boontaniifi ajaja Rabbii iraa bahuu keessaniif guyyaa har'aa kana keessatti adaba isin salphisu galata galfamtu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Sadarkaa haadhaafi abbaatti tola ooluun qabu, keessaayyuu haqa haati qabdu ibsuuf mataa jabaatuu irraa baqachiisuudha.
- Qananii addunyaa keessa bal'ifatuun aakhiraa irraa waan nama shaakhaluuf hamaadha.
- Warra boonaafi sharii'aa irraa finciluuf sodaachisa cimaatu jira.

الحزب ٥١

۞ وَٱذۡكُرۡ أَخَا عَادٍ إِذۡ أَنذَرَ قَوۡمَهُۥ بِٱلۡأَحۡقَافِ وَقَدۡ خَلَتِ ٱلنُّذُرُ
مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦٓ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا ٱللَّهَ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ
عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ٢١ قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَأۡفِكَنَا عَنۡ ءَالِهَتِنَا فَأۡتِنَا
بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ٢٢ قَالَ إِنَّمَا ٱلۡعِلۡمُ عِندَ ٱللَّهِ
وَأُبَلِّغُكُم مَّآ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦ وَلَٰكِنِّيٓ أَرَىٰكُمۡ قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ ٢٣ فَلَمَّا
رَأَوۡهُ عَارِضٗا مُّسۡتَقۡبِلَ أَوۡدِيَتِهِمۡ قَالُواْ هَٰذَا عَارِضٞ مُّمۡطِرُنَاۚ
بَلۡ هُوَ مَا ٱسۡتَعۡجَلۡتُم بِهِۦۖ رِيحٞ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٞ ٢٤ تُدَمِّرُ كُلَّ
شَيۡءِۭ بِأَمۡرِ رَبِّهَا فَأَصۡبَحُواْ لَا يُرَىٰٓ إِلَّا مَسَٰكِنُهُمۡۚ كَذَٰلِكَ نَجۡزِي
ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ٢٥ وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰهُمۡ فِيمَآ إِن مَّكَّنَّٰكُمۡ فِيهِ
وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ سَمۡعٗا وَأَبۡصَٰرٗا وَأَفۡـِٔدَةٗ فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُمۡ سَمۡعُهُمۡ
وَلَآ أَبۡصَٰرُهُمۡ وَلَآ أَفۡـِٔدَتُهُم مِّن شَيۡءٍ إِذۡ كَانُواْ يَجۡحَدُونَ بِـَٔايَٰتِ
ٱللَّهِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ٢٦ وَلَقَدۡ أَهۡلَكۡنَا
مَا حَوۡلَكُم مِّنَ ٱلۡقُرَىٰ وَصَرَّفۡنَا ٱلۡأٓيَٰتِ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ ٢٧
فَلَوۡلَا نَصَرَهُمُ ٱلَّذِينَ ٱتَّخَذُواْ مِن دُونِ ٱللَّهِ قُرۡبَانًا ءَالِهَةَۢۖ
بَلۡ ضَلُّواْ عَنۡهُمۡۚ وَذَٰلِكَ إِفۡكُهُمۡ وَمَا كَانُواْ يَفۡتَرُونَ ٢٨

(21) Yaa Ergamichaa! Huud gosummaa keessatti obboleessa Aad, yeroo inni ummata isaa adabni Rabbii isaaniitti bu'uu irraa dinniine yaadadhu. Isaan kibba biyyoota Arabaa iddoo Ahqaaf jiraatu. Huudiin duraafi boodas ergamoonni ummata isaanii akkana jechuun dinniinoo ta'an: Rabbiin qofa malee isaa waliin homaa hin gabbarinaa. Yaa ummata koo! Adabbii guyyaa Qiyaamaa guddaan isin irraa sodaadha.

(22) Ummanni isaas ni jedhaniin: ibaadaa rabboota keenyaa irraa akka gara nu galchituuf dhuftee? Sana hin argattu waan ta'ef wanta himattu keessatti yoo dhugaa taate adabbi irraa waan nuun dinniintaniin nutti koottaa.

(23) Ni jedhe: beekumsi yeroo adabaa Rabbiin bira jira malee ani hin beeku. Ani ergamaa waaniin ta'ef waaniin isinittiin ergameen isinitti geessa. Garuu isin ummata waan bu'aan keessan keessa isiniif jiru hin beekne waan taataniif ni dhiiftu. Waan rakkinni keessan keessa jiru immoo isa ni hojjattu

(24) Adaba irraa wanti isaan jarjafatan yeroo itti dhufee duumessa kallattii samii rraa laga isaaniitti fuula deebi'e argan: kuni duumessa roobaan nuuf dhufu jedhan. Huud isaaniin ni jedhe: dubbiin akka isin duumeessa isiniif roobsu ta'uu yaaddanii miti. Baraa inni adaba isin jarjarfattan waan ta'eef inni qilleensa adabbiin laalessaan keessa jiruudha.

(25) Waan Rabbiin balleessutti ajaje kan irraa dhufte hunda tan barbadeessituudha. Achumaan mana isaan keessa turan kan duraan isaan achi jiraatuu ragaa baatu malee dhumoo ta'aniiru. Galata laalessaa kanaa fakkaatu badii raawwattoota kufriifi yakka itti fufaniif galata galchina.

(26) Ummata Huud sababa mijjaa'aa isiniif hin kennin kennineef; dhagayaa ittin dhagayan, argaa ittiin arganiifi qalbii ittiin waa beekanis isaaniif numa goone. Dhagayaa, argaafi sammuun isaanis homaa isaan irraa hin deebifne. Adabbii Rabbii kan yeroo keeyyattoota Rabbitti kafrinaan adaba Nabiyyichi isaanii Huud isaan sodaachise irraa wanti isaan qishnuu turan isaanitti buunaan homaa irraa hin deebifne.

(27) Yaa jiraattota Makkaa! Magaalota irraa waan isin moggaa ni balleessine. Dhugumatti Aad, Samuud, ummata Luuxiifi warra Madyanis ballessineerra. Akka kufrii isaanii irraa deebi'an ragaa garaagaraa itti finneerra.

(28) Taabonni isaan Rabbii gaditti gooftoolee godhatuun ibaadaafi qaluun itti dhiyaatan maaliif isaaniif hin tumsin? Inuma isaaniif hin tumsine, yeroo isaan akkaan itti haajaman irraa fagaatte. Durumaanuu taabonni isaan fayyaddee Rabbiin biratti manguddummaa nuuf dhaqanii hawwuu tura sun sobaafi cubbuu isaaniiti.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Ergamoonni wanta fagoo irraa waan Rabbiin isaan irratti mul'ise malee hin beekan.
- Ummanni Huud yeroo adaba isaanitti bu'aa jiru rooba seehanii odoo inni itti hin dhufin dura tawbatuu dhaban gowwoomaniiru.
- Jabinni ummata Aad kan Qureyshii caaluu waliin Rabbiin inuma mancaase.
- Gamni nama birootiin gorfama, wallaalan immoo ittuma himan gorfama.

وَإِذْ صَرَفْنَآ إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ ٱلْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقُرْءَانَ فَلَمَّا
حَضَرُوهُ قَالُوٓا۟ أَنصِتُوا۟ ۖ فَلَمَّا قُضِىَ وَلَّوْا۟ إِلَىٰ قَوْمِهِم مُّنذِرِينَ
٢٩ قَالُوا۟ يَٰقَوْمَنَآ إِنَّا سَمِعْنَا كِتَٰبًا أُنزِلَ مِنۢ بَعْدِ مُوسَىٰ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ
٣٠ يَٰقَوْمَنَآ أَجِيبُوا۟ دَاعِىَ ٱللَّهِ وَءَامِنُوا۟ بِهِۦ يَغْفِرْ لَكُم مِّن
ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ٣١ وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِىَ ٱللَّهِ
فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِى ٱلْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُۥ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءُ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ
فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ٣٢ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّ ٱللَّهَ ٱلَّذِى خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضَ وَلَمْ يَعْىَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَٰدِرٍ عَلَىٰٓ أَن يُحْۦِىَ ٱلْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰٓ
إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ٣٣ وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَلَى ٱلنَّارِ
أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۖ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا
كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٣٤ فَٱصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُو۟لُوا۟ ٱلْعَزْمِ مِنَ ٱلرُّسُلِ
وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا
سَاعَةً مِّن نَّهَارٍۭ ۚ بَلَٰغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا ٱلْقَوْمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ٣٥

آيَاتُهَا ٣٨ — سُورَةُ مُحَمَّدٍ — تَرْتِيبُهَا ٤٧

(29) Yaa Ergamichaa! Yeroo garee jinnii irraa ta'an kan Qur'aana sirratti buufame dhageeffatan gara keetti ergine yaadadhu. Yeroo isa dhaggeeffatuuf dhufan gariin isaanii gariin ni jedhan: akka dhagayuun nuuf mijjaa'u cal jedhaa. Yeroo Ergamaan(saw) qiraatii isaa xumure gara ummata isaanii deebi'uun yoo Qur'aana kanatti hin amanne adabbii Rabbiitiin sodaachisan.

(30) Isaaniin ni jedhan: yaa ummata keenya! Nuti kitaaba Rabbiin erga Muusaatii buuse kan kitaabota isaan dura Rabbiin biraa buufame dhugoomsu dhageenye. Kitaabni nuti dhageenye kun gara haqaafi karaa sirrii ta'e karaa Islaamummaatti nama qajeelcha.

(31) Yaa ummata keenya! Dhugaa irraa waan Muhammad (saw) gara itti isin yaamu fudhaa, inni Gooftaa isaa irraa ergamaa ta'us itti amanaa. Dilii teessan Rabbiin isiniif araaramee adabbii yoo isa jalaa owwaattanii ergamaa Rabbii ta'us hin amanin isin eeggatu irraa nagaya isin godha.

(32) Dhugaa irraa waan inni itti waamuuf namni hin owwaatin dachii keessa Rabbiin duraa dheessun hin baatan. Jaalalloo irraa kan adabbii jalaa isaan baraarus isaaniif hin taane. Isaan sun dhugaa irraa jallina ifa ta'e keessa jiran.

(33) Mushrikoonni kaafamuu sobsiisan kun Rabbiin samiifi dachii guddinaafi bal'ina isaanii waliin uumuu irraa hin dadhabin warra du'e qormaataafi mindaaf kaasuu irratti danda'aa ta'uu hin arginee?! Eeyyeen isaan kaasuu irratti danda'aadha. Inni waan hunda irratti danda'aa waan ta'ef warra du'e jiraachisuun isa hin dadhabsiisu.

(34) Guyyaa warri Rabbiifi ergamoota isaatti kafare akka ittiin adabamaniif ibidda irra fidaman yaadadhu. Isaaniin loluun ni jedhamaani: adabni ijaan argitan kun dhugaa mitii? Akka addunyaa keessatti jechuu turtan sobaa? Jennaan isaanis: eeyyeen Rabbii keenyyaan kakanne! Inni dhuguma jedhan. Achumaan, waan Rabbitti kafartaniif adaba dhandhamaa isaaniin jedhama.

(35) Yaa Ergamichaa! Akkuma warri ergamoota obsa qaban: Nuuh, Ibraahiim, Muusaafi Iisaan faan obsanitti ummanni kee si kijibsiisuu irratti obsi malee adaba isaanitti hin jarjarfatin. Ummata kee irraa warri si kijibsiisan gaafa aakhiratti adaba waadaa godhaman argan adabbiin isaanii waan dheeratuuf guyyaa irraa yeroo tokko malee waan hin taa'in itti fakkata. Qur'aanni Muhammad(saw)irratti buufame kun namaafi jinniif gayaadha. Adabbiin ummata ajaja Rabbii irraa bahe malee hin halaakamu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Nama dubbatu callisanii dhaggeeffachuun naamusa bareedaadha.
- Jinnii irraa warra gara haqaatti qajeele saffisaan amantii fudhatuun, nama biratti amantii kajeelchisuuf ergaadha.
- Haqa fudhatuun saffisaan gara isaatti waamuu dirqama godha.
- Obsi haala nabiyyootaati.

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ ١ وَٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَءَامَنُواْ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٖ وَهُوَ ٱلۡحَقُّ مِن
رَّبِّهِمۡ كَفَّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ ٢ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ مِن رَّبِّهِمۡۚ كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ
ٱللَّهُ لِلنَّاسِ أَمۡثَٰلَهُمۡ ٣ فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَضَرۡبَ ٱلرِّقَابِ حَتَّىٰٓ
إِذَآ أَثۡخَنتُمُوهُمۡ فَشُدُّواْ ٱلۡوَثَاقَ فَإِمَّا مَنَّۢا بَعۡدُ وَإِمَّا فِدَآءً حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلۡحَرۡبُ
أَوۡزَارَهَاۚ ذَٰلِكَۖ وَلَوۡ يَشَآءُ ٱللَّهُ لَٱنتَصَرَ مِنۡهُمۡ وَلَٰكِن لِّيَبۡلُوَاْ بَعۡضَكُم
بِبَعۡضٖۗ وَٱلَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَن يُضِلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ ٤ سَيَهۡدِيهِمۡ
وَيُصۡلِحُ بَالَهُمۡ ٥ وَيُدۡخِلُهُمُ ٱلۡجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمۡ ٦ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ٧ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
فَتَعۡسٗا لَّهُمۡ وَأَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ ٨ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ كَرِهُواْ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ
نصف الحزب ٥١ فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ ٩ ۞ أَفَلَمۡ يَسِيرُواْ فِي ٱلۡأَرۡضِ فَيَنظُرُواْ كَيۡفَ كَانَ
عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيۡهِمۡۖ وَلِلۡكَٰفِرِينَ أَمۡثَٰلُهَا ١٠ ذَٰلِكَ
بِأَنَّ ٱللَّهَ مَوۡلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَأَنَّ ٱلۡكَٰفِرِينَ لَا مَوۡلَىٰ لَهُمۡ ١١

BOQONNAA MUHAMMAD

- Isheen Madiinatti buute -

Kaayyoo Suurattii:

Mu'uminoota cimsee kaafiroota laaffisuun mu'uminoota lola irratti kakaasuudha.

Ibsa suurattii:

(1) Warri Rabbitti kafaree diin Rabbii irraa nama dachaase hijii isaanii Rabbiin ballesseera.

(2) Warri Rabbitti amananii dalagaa gaarii hojjatan, waan dhugaa ta'ef waan Rabbiin Ergamaa Isaa Muhammad (saw) irratti buusetti namani amane hamtuu isaanii irraa harcaasa; waa'ee isaanii kan addunyaafi akhiraa ni tolchaaf.

(3) Galanni garee lamaniif dubbatame kun sababa warri Rabbitti kafare dhara hordofee warri Rabbiifi ergamaa isaatti amane dhugaa Rabbii isaanii irraa taate waan hordofaniif akkuma hojiin isaanii wal dhabuun mindaan isaanis wal dhabaadha. Akkuma Rabbiin garee lamaan kessatti garee mu'uminootaafi kafirootaa jedhee murtesse Rabbiin namootaaf fakkenya isaanii nigodha waan ta'ef hiriyyaan hiriyyatti dhaqqaba.

(4) Yaa mu'uminoota! Kaafiroota irraa loltoota yeroo qunnamtan seyfii kessanin morma isaanii dhawaa. hanga ajjeechaan isaan kessa bay'atutti isaaniin loluu itti fufuun jabina isaanii ni barbadeessitu. yeroo ajjechaa isaan kessatti heddummessitan boji'amtoota hidhuu jabessaa. Yeroo isaan boojitan akka bu'aatin filannootu isiniif jira. Filannon sun odoo homaa irraa hin fudhanne booji'amaa gad dhiisuu yookiin horiifi wanta biraatin isaan furuudha. Hanga loolli islaama'uu yookiin ahdii kaafirootaatiin lolli xumuramutti isaaniin loluufi booji'uus itti fufaa. Mu'uminoota kaafirootan mokkuruufi guyyaan garii irraa garii isaaniitti nanna'uun dubbatame sun murtii Rabbiiti. Rabbiin odoo kaafiroota irraa haaloo bahatuu fedhee lola malee isaan irraa haaloo baha ture. Garuu garii kessan gariin mokkoruuf qabsoo karaa godhe waan ta'ef mu'uminoota irraa warra loluufi kan hin lolle ni mokkara. Kaafiraas mu'uminaan mokkora waan ta'ef mu'uminni yoo ajjeefame jannata gala. Kaafirrin immoo yoo mu'uminaan ajjefame ibidda gala. Warri karaa Rabbii kessatti ajjeefaman Rabbin hojii isaanii hin balleesu.

(5) Jireenya isaanii kessatti haqa hordofutti isaan qajeelcha, waa'ee isaaniis ni tolchaaf.

(6) Guyyaa Qiyaamaa jannata isaan galcha; addunyaa kessatti sifaata ishee waan isaaniif ibseef ishii ni beekan, sadarkaa isaanitis aakhiratti isaanitti beksisa.

(7) Yaa warra Rabbitti amantanii sharii'aa isaatti hojjattan! Yoo isin Nabiyyicha isaatiifi diiniif tunsuun Rabbiif tumsitan Rabbiiniis kaafirtoota irratti injifannoo isinii arjoomuun isiniif tumsa. Bakka lolaattiis iddoo isaan qunnamtanitti faana kessan gad dhaaba.

(8) Warri Rabbiifi ergamaa isaatti kafaran hongoofi badiinis isaaniif tahaadha. Mindaa hojii isaanitis Rabbiin ni ballesa.

(9) Adabbiin isaanitti argame kun sababa isaan qur'aana tokkichummaan Rabbii kessatti argamu kan ergamaa isaa irratti Rabbiin buuse waan jibbaniif Rabbiin hojii isaanii duraa ballessinaan addunyaafi aakhirattis hoonga'aniiru.

(10) Warri sobsiisan kun boodden warra isaan dura sobsiise akka ta'e laaluuf dachii keessa hin deemnee? Dhugumatti booddeen isaanii waan Rabbiin manneen isaanii irratti barbadesseef booddee lalessaa ture. Kanaafuu isaan, ilmaaniifi qabeenya isaanitis ni balleesse. Kaafirtootaaf yeroofi bakka hundatti fakkaataan adabbii sanii tahaadha.

(11) Mindaan garee lamaaniif dubbatame sun Rabbiitu tumsaa warra isatti amaneeti. Kaafroota immoo tumsaan isaaniif hin jiru.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kaafiroota ajjeesuun jiilchuun isaan gadi qabuuf sababa guddaadha.
- Filannoo islaamummaa kessatti booji'amaa kaafiraa waliin jiraachuuf kayame kessaa: akkanumatti gad dhiisuu, waa irraa fudhatuu, ajjeesuufi gabra godhuu; filannoolee kana irraa wanta bu'aa mirkaneessuutu qabatama.
- Karaa Rabbii kessatti wareegamuun sadarkaa guddaa qaba.
- Rabbiin Mu'uminootaaf tumsuun yoo isaan diin isaatiif tumsan qofa.

إِنَّ ٱللَّهَ يُدۡخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن
تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُواْ يَتَمَتَّعُونَ وَيَأۡكُلُونَ كَمَا تَأۡكُلُ ٱلۡأَنۡعَٰمُ
وَٱلنَّارُ مَثۡوٗى لَّهُمۡ ١٢ وَكَأَيِّن مِّن قَرۡيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةٗ مِّن قَرۡيَتِكَ
ٱلَّتِيٓ أَخۡرَجَتۡكَ أَهۡلَكۡنَٰهُمۡ فَلَا نَاصِرَ لَهُمۡ ١٣ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٖ مِّن
رَّبِّهِۦ كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُم ١٤ مَّثَلُ ٱلۡجَنَّةِ ٱلَّتِي
وُعِدَ ٱلۡمُتَّقُونَۖ فِيهَآ أَنۡهَٰرٞ مِّن مَّآءٍ غَيۡرِ ءَاسِنٖ وَأَنۡهَٰرٞ مِّن لَّبَنٖ لَّمۡ يَتَغَيَّرۡ
طَعۡمُهُۥ وَأَنۡهَٰرٞ مِّنۡ خَمۡرٖ لَّذَّةٖ لِّلشَّٰرِبِينَ وَأَنۡهَٰرٞ مِّنۡ عَسَلٖ مُّصَفّٗىۖ وَلَهُمۡ
فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ وَمَغۡفِرَةٞ مِّن رَّبِّهِمۡۖ كَمَنۡ هُوَ خَٰلِدٞ فِي ٱلنَّارِ وَسُقُواْ
مَآءً حَمِيمٗا فَقَطَّعَ أَمۡعَآءَهُمۡ ١٥ وَمِنۡهُم مَّن يَسۡتَمِعُ إِلَيۡكَ حَتَّىٰٓ إِذَا
خَرَجُواْ مِنۡ عِندِكَ قَالُواْ لِلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلۡعِلۡمَ مَاذَا قَالَ ءَانِفًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ
ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمۡ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهۡوَآءَهُمۡ ١٦ وَٱلَّذِينَ ٱهۡتَدَوۡاْ
زَادَهُمۡ هُدٗى وَءَاتَىٰهُمۡ تَقۡوَىٰهُمۡ ١٧ فَهَلۡ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ
أَن تَأۡتِيَهُم بَغۡتَةٗۖ فَقَدۡ جَآءَ أَشۡرَاطُهَاۚ فَأَنَّىٰ لَهُمۡ إِذَا جَآءَتۡهُمۡ
ذِكۡرَىٰهُمۡ ١٨ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسۡتَغۡفِرۡ لِذَنۢبِكَ
وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَٱلۡمُؤۡمِنَٰتِۗ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ مُتَقَلَّبَكُمۡ وَمَثۡوَىٰكُمۡ ١٩

(12) Rabbiin warra amanee dalagaa gaarii hojjate jannata gamoofi mukkeen ishee jala laggeen yaatu seensisa. Warri Rabbiifi ergamatti kafaran addunyaa keessatti fedhii lubbuu hordofuun ni bashannanan, akka beyladaan nyaattutti nyaatan malee garaafi qaama saala isaanii qofatu isaan yaachisa malee yaada hin qaban. Ibiddi Guyyaa Qiyaamaa bakka qubsuma isaanii kan itti galaniidha.

(13) Magaalaan magaalota ummata darbanii irraa ta-ate biyya Makkaa tan jiraattonni ishee irraa si baase caalaa humnaan cimoofi qabeenya, ilmaaniinis baay'ee kan ta'an hedduutu jira. Yeroo isaan ergamoota isaanii sobsiisan ni halaakne. Yeroo isaanitti dhufe tumsaan adabbii Rabbii jalaa isaan baraaru hin taaneef. Warra Makkaatis yeroo balleessuu barbaanne balleessuun nu hin dadhabsiisu.

(14) Namni ragaan ifa galaan Rabbiin biraa isaaf taanaan beekumsaan Isa gabbaru, akka nama shayxaanni hojii isaa fokkataa isaaf miidhagsinaan taabota gabbaruu, yakka raawwatuufi ergamoota kijibsiisuu irraa waan fedhiin isaanii isaanitti himtu jala akka warra hordofee ni tahaa?!

(15) Sifti Jannta warra isa sodaate ishee seensisuu Rabbiin waadaa galee, ishee keessa laggeen bishaan turuuf fooliifi dhandhamti isaa hin jijjiiramintu jira. Ishee keessa ammas laggeen aanan dhandhamti isaa hin jijjiiramin, laggeen daadhii namoota dhuganiif mi'oftuufi laggeen damma makaa irraa qulqulleeffame irraa ta'es ni jira. Gosa fuduraa irraa waan isaan fedhantu achi keessa isaanif jira. Kana males yakka isaanii Rabbirraa harcaasuutu jira waan ta'ef Rabbiin isheef isaan hin qabu. Namni mindaan isaa kana tahe nama hoggayyu ibidda keessaa odoo hin baane jiraatu kan bishaan hoo'i isaa cimuu irraa marrimaan garaa isaanii kukkutu waliin wal gitaa?!

(16) Yaa Ergamichaa! Munaafiqoota irraa nama dhageettii qeebaluu odoo hin tahin dhageettii irraa gara galuu si dhaggeeffatuutu jira. Yeroo si biraa gad bahan wallaalaa of fakkeessuufi irraa garagaluuf warra beekumsa Rabbiin isaanii kenneen: reefu haasawa isaa keessatti maal jedhe? Jedhantu jiru. Isaan sun warra Rabbiin qalbii isaanii haguuge waan ta'aniif toltuun isheetti hin geessu, fedhii isaanii hordofanii dhugaa irraa isaan jaamsiteetti.

(17) Warri karaa haqaafi waan Ergamaan dhufeen hordofutti qajeelfaman Rabbiin haqatti qajeeluu isaanii dabalee waan ibidda irraa isaan tiksus isaan qabchiiseera.

(18) Kaafiroonni odoo isaan hin beekin Qiyaamaan isaanitti tasa dhufuu malee hin eeganii? Mallattoon ishee kan akka ergamuu Nabiyyichaafi jiini baqaquun faan dhufeera. Yeroo Qiyaamaan isaanitti dhufte gorfamuun akkamitti isaaniif taha?

(19) Yaa Ergamaa? Dhugaan gabbaramaan Rabbiin malee akka hin jirre mirkaneeffadhu. Dilii keetiifi kan mu'uminoota dhiiraafi dubaras araarama Rabbirraa barbaadi. Rabbiin hojii isin guyyaa hojjattaniifi halkan qubatuu keessanis ni beeka. Isa irraa wanti tokkolleen isa hin dhokatu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Yaanni kaafirootaa qananii dhabamtuu Addunyaa irratti gabaabbata.
- Mindaa Mu'uminootaafi kaafirootaa wal bira qabuun addaa addummaa isaan jidduu jiru ibsiti. Sababni isaas qaruuteen mu'umina ta'uu filatee gowwaan immoo kaafira ta'uu akka filatuuf.
- Munaafiqoonni Ergamaa(saw) wajjin jiraatuu keessatti naamusa dhabuun ibsame.
- Jechuufi hojjatus beekumsaatu duursa.

وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَوۡلَا نُزِّلَتۡ سُورَةٞۖ فَإِذَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٞ
مُّحۡكَمَةٞ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلۡقِتَالُ رَأَيۡتَ ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٞ
يَنظُرُونَ إِلَيۡكَ نَظَرَ ٱلۡمَغۡشِيِّ عَلَيۡهِ مِنَ ٱلۡمَوۡتِۖ فَأَوۡلَىٰ لَهُمۡ
﴿٢٠﴾ طَاعَةٞ وَقَوۡلٞ مَّعۡرُوفٞۚ فَإِذَا عَزَمَ ٱلۡأَمۡرُ فَلَوۡ صَدَقُواْ ٱللَّهَ
لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡ ﴿٢١﴾ فَهَلۡ عَسَيۡتُمۡ إِن تَوَلَّيۡتُمۡ أَن تُفۡسِدُواْ
فِي ٱلۡأَرۡضِ وَتُقَطِّعُوٓاْ أَرۡحَامَكُمۡ ﴿٢٢﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ
ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمۡ وَأَعۡمَىٰٓ أَبۡصَٰرَهُمۡ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلۡقُرۡءَانَ
أَمۡ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقۡفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱرۡتَدُّواْ عَلَىٰٓ أَدۡبَٰرِهِم
مِّنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلۡهُدَى ٱلشَّيۡطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمۡ وَأَمۡلَىٰ
لَهُمۡ ﴿٢٥﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَالُواْ لِلَّذِينَ كَرِهُواْ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ
سَنُطِيعُكُمۡ فِي بَعۡضِ ٱلۡأَمۡرِۖ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ إِسۡرَارَهُمۡ ﴿٢٦﴾
فَكَيۡفَ إِذَا تَوَفَّتۡهُمُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَضۡرِبُونَ وُجُوهَهُمۡ
وَأَدۡبَٰرَهُمۡ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُواْ مَآ أَسۡخَطَ ٱللَّهَ
وَكَرِهُواْ رِضۡوَٰنَهُۥ فَأَحۡبَطَ أَعۡمَٰلَهُمۡ ﴿٢٨﴾ أَمۡ حَسِبَ
ٱلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخۡرِجَ ٱللَّهُ أَضۡغَٰنَهُمۡ ﴿٢٩﴾

(20) Warri Rabbitti amanan Rabbiin Ergamaa Isaa irratti Suuraa seera lolaa of keessaa qabdu buusuu hawwuun ni jedhan: suuraa lolli keessatti dubbatamu maaliif Rabbiin hin buusin? Suuraa ibsaafi ahkaamota keessatti cimtuu lola dubbatuu of keessa qabdu yeroo buufne, yaa Ergammaa! Munaafiqoota qalbii isaanii keessa shakkiin jiru sodaafi naasuu irraa kan ka'e laalcha nama gaggabdoon irratti godhamee kan gara kee laalan argita. Sababa lola iraa gara galuufi sodaatuutiif adabbiin isaanitti dhiyaachuu Rabbiin isaan akeekkachiiseera.

(21) Ajaja Rabbii fudhatanii, jecha sirrii kan diddaan keessa hin jirre jechuutu irra isaaniif caalaadha. Yeroo lolli dirqama godhamee tattaaffiin jabaate isatti amanuu keessatti Rabbitti dhugaa himuufi ajaja isaa fudhatuutu munaafiqummaafi ajaja Rabbii diduu irra isaaniif caalaa taha.

(22) Haala keessan irraa wanti baay'atu yoo Rabbitti amanuufi ibaadaa isaa irraa garagaltan kufriifi yakkaan dachii balleessuufi akkuma amala keessan kan gaafa wallaalaa hidhaa firoomaa kutuudha.

(23) Warri dachii keessatti badii raawwatuufi firooma muruun ibsaman kun isaan warra Rabbiin rahmata Isaa irraa fageessee dhageettii fudhachuu haqa dhagayuu irraa gurra isaanis duuchee argaa isaanis ilaalcha ittiin gorfamuu irraa jaamse.

(24) Warri garagalan kun Qur'aana maaliif hin xiinxalinii waan isakeessaa maaliif gad hin laalin? Odoo isa xiinxalanii gaarii hunda irratti isaan qajeelchee hamtuu hunda irraa isaan fageessa. Qalbii isaanii irratti qolloffaan ishee waan cimteef gorsi itti hin geessuu, yaadachiisuun ishee hin fayyadduu?!

(25) Warri erga ragaan isaan irratti dhaabbattee dhugummaan Nabiyyichaa isaaniif ifa ta'e booda iimaana isaanii irraa gara kufriifi nifaaqaa garagalan shayxaanatu kufriifi nifaaqa isaaniif miidhagsee laaffisee hamilee dheerachuun isaan hawwisiise.

(26) Isaan jallisuun argame sun sababa isaan dhoksatti mushrikoota wahyii irraa waan Rabbiin Ergamaa isaa irratti jibbaniin: Waan akka lola irraa duubatti hafuu faa itti fedhuun waan garii keessatti isin ajaja goona jedhaniif. Rabbiin waan isaan dhoksaniifi mullisanis ni beeka; homaa isa irraa hin dhokatu waan ta'ef isa irraa waan fedhe Ergamaa Isaatti mullisa.

(27) Adabbiifi haala fokkataa isaan keessa jiraatuuf jiran kan yeroo malaykaan ruuhii isaanii fuudhutti godhamte fuulaafi duuba isaanii madooshaa sibiilaatiin dhawaa yeroo lubbuu keessaa fuudha akkamitti yaadda.

(28) Adabbiin sun sababa isaan kufriifi munaafiqummaa, Rabbiifi Ergamaa Isaas diduu irraa waan isaan irratti Rabbiin dalansiisu hordofanii, waan Rabbii isaaniitti isaan dhiheessu kan jaalala Rabbii isaanitti buusu kan akka Rabbitti amananii Ergamaa Isaa hordofuu jibban waan ta'ef Rabbiin hojii isaanii duraa balleesse.

(29) Munaafiqoota irraa warri qalbii isaanii keessa shakiin jiru jibbanna isaanii Rabbiin baasee mul'isuu dhabuu yaadanii? Namni iimaana dhugaa qabu kan sobaa irraa akka adda bahuuf, mu'uminni ifa ta'ee munaafiqni akka qaanya'uuf rakkinaan mokkoruun baasuuf jira.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Karaa Rabbii keessatti qabsaa'uutti dirquun munaafiqoota hiriira mu'uminootaa keessaa baasa.
- Barbaachisummaa kitaaba Rabbii keessa xiinxaluun qabuufi hammeenya isa irraa garagaluu.
- Dachee keessatti badii raawwachuufi firooma muruun sababa qajeelloon xiqqaatuufi rahmata Rabbii irraa fagaatuuti.

وَلَوۡ نَشَآءُ لَأَرَيۡنَٰكَهُمۡ فَلَعَرَفۡتَهُم بِسِيمَٰهُمۡۚ وَلَتَعۡرِفَنَّهُمۡ فِي
لَحۡنِ ٱلۡقَوۡلِۚ وَٱللَّهُ يَعۡلَمُ أَعۡمَٰلَكُمۡ ٣٠ وَلَنَبۡلُوَنَّكُمۡ حَتَّىٰ نَعۡلَمَ
ٱلۡمُجَٰهِدِينَ مِنكُمۡ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَنَبۡلُوَاْ أَخۡبَارَكُمۡ ٣١ إِنَّ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَشَآقُّواْ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعۡدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلۡهُدَىٰ لَن يَضُرُّواْ ٱللَّهَ شَيۡـٔٗا وَسَيُحۡبِطُ أَعۡمَٰلَهُمۡ
٣٢ ۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ ثلاثة أرباع الحزب ٥١
وَلَا تُبۡطِلُوٓاْ أَعۡمَٰلَكُمۡ ٣٣ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ
ٱللَّهِ ثُمَّ مَاتُواْ وَهُمۡ كُفَّارٞ فَلَن يَغۡفِرَ ٱللَّهُ لَهُمۡ ٣٤ فَلَا تَهِنُواْ
وَتَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱلسَّلۡمِ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمۡ وَلَن يَتِرَكُمۡ
أَعۡمَٰلَكُمۡ ٣٥ إِنَّمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا لَعِبٞ وَلَهۡوٞۚ وَإِن تُؤۡمِنُواْ وَتَتَّقُواْ
يُؤۡتِكُمۡ أُجُورَكُمۡ وَلَا يَسۡـَٔلۡكُمۡ أَمۡوَٰلَكُمۡ ٣٦ إِن يَسۡـَٔلۡكُمُوهَا
فَيُحۡفِكُمۡ تَبۡخَلُواْ وَيُخۡرِجۡ أَضۡغَٰنَكُمۡ ٣٧ هَٰٓأَنتُمۡ هَٰٓؤُلَآءِ
تُدۡعَوۡنَ لِتُنفِقُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبۡخَلُۖ وَمَن يَبۡخَلۡ
فَإِنَّمَا يَبۡخَلُ عَن نَّفۡسِهِۦۚ وَٱللَّهُ ٱلۡغَنِيُّ وَأَنتُمُ ٱلۡفُقَرَآءُۚ وَإِن
تَتَوَلَّوۡاْ يَسۡتَبۡدِلۡ قَوۡمًا غَيۡرَكُمۡ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓاْ أَمۡثَٰلَكُم ٣٨

(30) Yaa Ergamichaa! Odoo munaafiqoota si beeksisuu feenee isaan sitti beeksifna, mallattoo isaaniitiin beekta. Akkaataa haasawa isaaniitiin beekuuf jirta. Rabbiin hojii keessan ni beeka, homaa ishee irraa hinn dhokatan, ishee irratti isn mindeessuuf taa’a.

(31) Yaa mu’uminootaa! Akka qabsaa’ota karaa Rabbiitiifi diina isaatiin loluu irraatti isin irraa warra obse mullifnutti Qabsaa’uu, diinaan loluufi ajjeefamuun isin mokkorraisin mokkorree isin irraa kan dhugaa ta’eefi sobaa ta’e beeksifna.

(32) Warri Rabbiifi Ergamaa Isaatti kafaranii mataa isaaniitiin diin Rabbii irraa garagalanii, namoota biroos isa irraa deebisanii Ergamas faallessanii erga nabiyyii ta’uun isaaniif ife isa diina taasifatan lubbuma isaanii rakkisan malee Rabbiin hin rakkisan. Rabbiin hojii isaanii balleessuf jira.

(33) Yaa warra Rabbitti amantanii waan Inni karaa godhettis hojjattan! Ajaja isaanii fudhattanii dhorgaa isaanii irraa fagaatuun Rabbiifi Ergamaf ajajamaa. Hojii keessan kufriifi argisiifatuun hin balleessinaa.

(34) Warri Rabbitti kafaranii diin Rabbii irraa ofii garagalanii namas garagalchan, ergasii odoo hin tawbatin kufrii isaanii irratti du’an yakka isaanii Rabbiin isaanii dhoksuun isaaniif irra hin darbuuf. Isheef isaan qabee hoggayyu keessatti hafoo ta’anii ibidda isaan galcha.

(35) Yaa mu’uminoota! Diina dura dhaabbatuu irraa laafuun odoo isaan isin hin waamne araaratti hin waaminaa. Isiniitu isaan moohuun injifatoodha. Rabbiinis tumsaafi deeggarsaan isinii wajjin jira, mindaa hojii keessanii irras homaa hin hir’isu. Inumaa tola isintti oluu iraa isiniif dabala.

(36) Jiruun addunyaa taphaafi bashannana waan taateef qaruuteen aakhiraa isaaf hojjachuu irraa hojii biraatti hin shaagalu. Yoo Rabbiifi Ergamaa Isaatti amantanii ajaja isaa fudhattanii dhorgaa Isaa irraa fagaatuun Rabbiin sodaattan midaa hojii keessanii guutuu hir’uu hin tahin isiniif kenna. Qabeenya keessan hunda isin irraa hin barbaadu; kan isin irraa barbaadu Zakaa dirqama ta’e qofaadha.

(37) Yoo horii keessan hunda isin irraa barbaadee barbaacha isinitti heddummeesse ni qoqoddan. Karaa Rabbiif kennuu jibbuu isin keessa jiru baasa waan ta’ef rahmata isiniif godhuuf isin irraa barbaaduu dhiiseera.

(38) Dhagayaa! Isin yaa ormana! Odoo cufa horii keessanii kennuun nisin irraa hin barbaadamin garii qabeenya keessanii karaa Rabbii keessatti baasuu gaafatamnaan isin irraa kan qoqodaaf kennuu didu jira; namni garii qabeenya isaa karaa Rabbiitiif kennuu qorqode lubbuma isaatti qorqode. Sababni isaas mindaa kennatuudha ishee dhorge waan ta’eefi. Rabbiin dureessa waan ta’ef isinumaatu gara isaatti haajamoodha malee Rabbiin kennaa keessanitti hin haajamu. Yoo Islaamummaa irraa gara kufriitti deebitan isin balleessee ummata isin hin tahiniin dhufa. Isaan akka keessan hin tahan, Isaaf ajajamoo tahan.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Iccitiifi badiin keessa munaafiqaa babarruu fuula isaaniitiifi akkaataa haasawa isaanii irraa mul’atti.
- Qormaanni mu’uminoota munaafiqoota irraa adda baasuuf aadaa Rabbiiti.
- Rabbiin gabroota Isaa Mu’uminoota tumsaan gad jabeessa.
- Qabeenya gabroota hunda karaa Rabbii keessatti kennuu gaaftuu dhabuun rahmata Inni gabrootaf qabuudha.

سُورَةُ الفَتْح
آياتها ٢٩ — ترتيبها ٤٨

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾ لِّيَغْفِرَ لَكَ ٱللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنۢبِكَ
وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُۥ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَٰطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢﴾
وَيَنصُرَكَ ٱللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾ هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ فِى قُلُوبِ
ٱلْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوٓا۟ إِيمَٰنًا مَّعَ إِيمَٰنِهِمْ ۗ وَلِلَّهِ جُنُودُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلْأَرْضِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِّيُدْخِلَ ٱلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ
جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ
سَيِّـَٔاتِهِمْ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ ٱللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾ وَيُعَذِّبَ
ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْمُشْرِكِينَ وَٱلْمُشْرِكَٰتِ ٱلظَّآنِّينَ
بِٱللَّهِ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ ۚ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ ٱلسَّوْءِ ۖ وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۖ وَسَآءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾ وَلِلَّهِ جُنُودُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾ إِنَّآ
أَرْسَلْنَٰكَ شَٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لِّتُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ
وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

BOQONNAA AL-FATH

- Isheen Madiinatti buute -

Kaayyoo Suurattii:

Makkaa Nabiyyichaafi mu'uminootaa diin Isaatiif tumsuu keessatti dhugaa himaniif cabsuu waadaa seenuu Rabbii dubbachuudha.

Ibsa suurattii:

(1) Yaa Ergamichaa! Dhugumatti Nuti araara Hudeybiyyaatiin injifannoo ifaa ta'e si gonfachiifneerra.

(2) Dilii kee kan injifannoo kana dura darbeefi kan isa booda jirus Rabbiin akka siif araaramuf. Amantii kee siif tumsuun tola Isaa akka sirratti guutuufi karaa diriiraa daba hin qabnes karaa Islaamummaa sirrii ta'eetti akka si qajeelchuuf.

(3) Tumsa jabaa namuu deebisuu hin dandeenye diina kee irratti akka sii tumsuuf.

(4) Rabbiin isa qalbii mu'uminootaa keessatti akka iimaana isaanii gubbaan iimaana dabalataniif gad dhaabbatuufi tasgabbii buuseedha. Waraanni samiifi dachii kan Rabbii qofa waan ta'ef gabroota isaa irraa namoota fedheen gad jabeessa. Rabbiin bu'aa gabroota Isaa beekaa, tumsaafi deeggarsa irraa wanta oofu keessattis ogeessa ta'eera.

(5) Mu'uminoota dhiiraatiifi kan dubartootas akka jannata gamoofi mukkeen ishee jala laggeen yaatu galchuuf. Badii isaanis irraa haqee akka isheef hin qabne. Jannata barbaadamaa argatanii badiif qabamuu sodaatame jalaa bahuun dubbatame sun Rabbiin biratti milkii guddaa okkolleen isatti hin dhiyaanneedha.

(6) Munaafiqoota dhiiraafi dubartootas akka adabuuf, warra Rabbitti qindeessan kan dhiiras ta'ee dubatis akka adabuuf. Isaan Rabbitti diin Isaaf hin tumsu, jecha Isaas ol hin taasisu jechuu yaadan sababa kafaranii hamtuu Rabbitti yaadniif marsaan adabbii isaan irratti deebite, Rabbiinis isaan irratti dallaneera. Rahmata Isaa irras isaan fageesseera. Aakhiratti Jahannam hoggayyu seenanii keessa jiraatan isaaniif qopheesse. Jahannam bakka itti deebi'an tahuun fokkatte.

(7) Waraanni samiifi dachii kan Rabbii waan ta'ef gabroota Isaa irraa nama fedhe ittiin gad jabeessa. Rabbiin injifataa tokkolleen isa hin injifanne, uumuufi hojii Isaa keessattis ogeessa taheera.

(8) Yaa Ergamichaa! Ummata kee irratti guyyaa Qiyaamaa ragaa bahaa, addunyaa keessatti mu'uminoota tumsaan, aakhiratti immoo qananii waadaa isaanii galeen gammachiisaa godhuun si ergineerra. Salphinaafi harka Mu'uminootaatti caphuu addunyaa keessatti Rabbiin kaafirootaaf qopheesseefi adabbii laalessaa isaan eeggatu kan aakhiraa keessatti isaaniif qopheesseen kaafiroota sodaachisaa godhuun si ergineerra.

(9) Akka Rabbitti amantanii Ergamaa Isaattis amantaniif, Ergamaa Isas guddiftanii nis kabajjaniifi ganamas ta'ee galgala akka Rabbiin qulqulleessitaniif.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Araarri Hudeybiyaa Isalaamaafi muslimtootaaf injifannoo guddaadha.
- Tasgabbiin mallattoolee iimaanaa tan gad dhaabbatuu irratti kakaaftu irraa mallattoo takka.
- Rabbitti yaada hamaa qabaatuun hamaadha. Rabbiin ilma namaa akkuma yaada isaa itti hojjata.
- Ergamaa (saw) Rabbii guddisuufi kabajuunis dirqama.

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ ٱللَّهَ يَدُ ٱللَّهِ فَوْقَ
أَيْدِيهِمْۚ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِۦۖ وَمَنْ أَوْفَىٰ
بِمَا عَٰهَدَ عَلَيْهُ ٱللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ١٠ سَيَقُولُ
لَكَ ٱلْمُخَلَّفُونَ مِنَ ٱلْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَآ أَمْوَٰلُنَا وَأَهْلُونَا
فَٱسْتَغْفِرْ لَنَاۚ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْۚ قُلْ
فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ ٱللَّهِ شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ
نَفْعًۢاۚ بَلْ كَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًۢا ١١ بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن
يَنقَلِبَ ٱلرَّسُولُ وَٱلْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰٓ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ ٱلسَّوْءِ وَكُنتُمْ قَوْمًۢا بُورًا ١٢ وَمَن لَّمْ يُؤْمِنۢ
بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ فَإِنَّآ أَعْتَدْنَا لِلْكَٰفِرِينَ سَعِيرًا ١٣ وَلِلَّهِ مُلْكُ
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِۚ يَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ١٤ سَيَقُولُ ٱلْمُخَلَّفُونَ إِذَا
ٱنطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْۖ يُرِيدُونَ
أَن يُبَدِّلُوا۟ كَلَٰمَ ٱللَّهِۚ قُل لَّن تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ ٱللَّهُ مِن قَبْلُۖ
فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَاۚ بَلْ كَانُوا۟ لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ١٥

(10) Yaa Ergamichaa! Warri jiraattota Makkaa kan mushrika ta'aniin loluu irratti waadaa jaalalaa siif seenan Rabbiif waadaa galan. Isaatu mushrikootaan lolutti ajaje, kan isaaniif mindaa kennus Isa. Bakka waadaatti harki Rabbii harka isaanii gubbaa jirti. Isaan irraa homaa Isa hin dhokatu. Diin Isaaf tumsuu Rabbiif waadaa seene odoo hin guutin dige rakkinni diiguu isaa isuma irratti deebi'aadha. Wanti sun Rabbiin hin rakkisu. Diinif tumsuu Rabbiif waadaa gale namni guute mindaa guddaa Jannta ta'e isaaf kennuu jira.

(11) Yaa Ergamichaa! Tikfattoota irraa warri Rabbiin gara Makkaa siin waliin deemuu irraa hanbise yeroo ati isaan komatte jechuuf taa'u: sii wajjin deemuu irraa horiifi ilmaan keenya tiksuutu nu qabe waan ta'ef balleessa keenya nuuf araaramuu Rabbirraa nuuf barbaadi. Isaan badii isaanii irraa hin tawbanne waan tahaniif, Nabiyyichi isaaniif araarama barbaaduu san waan qalbii isaanii keessa hin jirre arraba isaaniitiin jedhan. Ati isaaniin jedhi: yoo Rabbiin toltuu yookiin hamtuu isiniin fedhe namni Rabbirraa homaa isiniif fuudhu hin jiru. Rabbiin waan isin hojjattan hanga feetan dhoksitanis beekaa hojii keessan irraa homaa isa hin dhokanne ta'eera.

(12) Ilmaaniifi horii tiksuun nu qabeen isin jettan sababa isaa waliin deemuu irraa ittiin haftan hin ta'u. Inumaa isni Ergamaafi sahaabonni odoo gara maatii isaanii kan Madiinaatti hin deebine hundinuu dhuman jechuu shayxaanni qalbii keessanitti isiniif miidhagsinaan yaaddaniiru. Rabbiin Nabiyyicha Isaaf hin tumsuu yaaddoo fokkataa Rabbii keessanitti yaaddaniiru. Yaaddoo fokkataa Rabbitti yaaduufi Ergamaa biraa hafuu irraa waan hojjattaniif ummata halaakamoo taataniiru.

(13) Namni Rabbiifi Ergamatti hin amanin inni kaafira. Dhugumatti warra Rabbitti kafareef Guyyaa Qiyaamaa ibidda qabsiifamtuu keessatti adabamu qopheessineerra.

(14) Mootummaan samiifi dache kan Rabbii qofa. Gabroota Isaa irraa dilii nama fedhee ni araarama. Tola Isaatiin Jannata isa galcha. Haqqummaa Isaatiin gabroota Isaa irraa nama fedhe ni adaba. Rabbiin gabroota Isaa irraa dilii nama tawbatee araaramaa, isaaniif rahmata godhaa ta'eera.

(15) Yaa Ergamichaa! Warri Rabbiin hambise yeroo isin gara boojuu Kkeybaraa kan Rabbiin erga sulhii Hudeybiyyaatii waadaa isiniif godhe fudhatuuf baatan jechuuf jiru: nutis akka ishee irraa argannu isinii waliin baanaa nu dhiisaa. Warri hambifaman kun barbaaduu isaanii kanaan waadaa Rabbiin erga sulhii Hudeybiyyaatii mu'uminoota qofaf boojuu Kheybar kennuu godhe jijjiiruu barbaadan. Yaa Ergamichaa! Isaaniin jedhi: gara boojuu sanaa nuu walii hin deemtan. Dhugumatti Rabbiin boojuun Kheybar nama Hudeybiyyaa irratti hirmaate qofaf ta'uu Rabbiin waadaa nuuf godheera. Fuul dura jechuuf jiru: gara Kheybar isinii waliin deemuu irraa nu dhorguun keessan ajaja Rabbiitiin odoo hin tahin waanyuu/ hassaduu nuuf qabdan irraa kan dhufeedha. Dubbiin akka hambifamtoonni jedhan kanaa miti, isaan ajaja Rabbiitiifi dhorgaa Isaati xiqqo malee hin hubanne; saniif dilii Isaa keessa bu'an.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Sadarkaan ahdii jaalalaa Rabbiin biratti guddoodha. Warri ishee irratti hirmaates irra caaloo namoota dachii gubbaa jiraateeti.
- Rabbitti yaaddoo hammaatuun sababoota yakka keessa bu'uuti, takkee inumaa gara kufriitti nama geessa.
- Warri iimaanni laafaa bakka rakkinaatti xiqqoodha, bakka kajeellaatti immoo baay'eedha.

قُل لِّلۡمُخَلَّفِينَ مِنَ ٱلۡأَعۡرَابِ سَتُدۡعَوۡنَ إِلَىٰ قَوۡمٍ أُوْلِي بَأۡسٖ شَدِيدٖ
تُقَٰتِلُونَهُمۡ أَوۡ يُسۡلِمُونَۖ فَإِن تُطِيعُواْ يُؤۡتِكُمُ ٱللَّهُ أَجۡرًا حَسَنٗاۖ
وَإِن تَتَوَلَّوۡاْ كَمَا تَوَلَّيۡتُم مِّن قَبۡلُ يُعَذِّبۡكُمۡ عَذَابًا أَلِيمٗا ١٦ لَّيۡسَ
عَلَى ٱلۡأَعۡمَىٰ حَرَجٞ وَلَا عَلَى ٱلۡأَعۡرَجِ حَرَجٞ وَلَا عَلَى ٱلۡمَرِيضِ حَرَجٞۗ
وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ يُدۡخِلۡهُ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا
ٱلۡأَنۡهَٰرُۖ وَمَن يَتَوَلَّ يُعَذِّبۡهُ عَذَابًا أَلِيمٗا ١٧ ۞ لَّقَدۡ رَضِيَ ٱللَّهُ الحزب ٥٢
عَنِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ إِذۡ يُبَايِعُونَكَ تَحۡتَ ٱلشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي
قُلُوبِهِمۡ فَأَنزَلَ ٱلسَّكِينَةَ عَلَيۡهِمۡ وَأَثَٰبَهُمۡ فَتۡحٗا قَرِيبٗا ١٨ وَمَغَانِمَ
كَثِيرَةٗ يَأۡخُذُونَهَاۗ وَكَانَ ٱللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمٗا ١٩ وَعَدَكُمُ ٱللَّهُ
مَغَانِمَ كَثِيرَةٗ تَأۡخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمۡ هَٰذِهِۦ وَكَفَّ أَيۡدِيَ
ٱلنَّاسِ عَنكُمۡ وَلِتَكُونَ ءَايَةٗ لِّلۡمُؤۡمِنِينَ وَيَهۡدِيَكُمۡ صِرَٰطٗا
مُّسۡتَقِيمٗا ٢٠ وَأُخۡرَىٰ لَمۡ تَقۡدِرُواْ عَلَيۡهَا قَدۡ أَحَاطَ ٱللَّهُ بِهَاۚ
وَكَانَ ٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٗا ٢١ وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ
كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ٢٢ سُنَّةَ
ٱللَّهِ ٱلَّتِي قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلُۖ وَلَن تَجِدَ لِسُنَّةِ ٱللَّهِ تَبۡدِيلٗا ٢٣

(16) Yaa Ergamichaa! Tikfattoota irraa warra gara Makkaa siin wajjin deemuu irraa hafeen jedhi: gara ummata lola keessatti cimootiin loluutti waamamuuf jirtu. Karaa Rabbii keessatti iisaaniin loltan yookiin loluun maleetti Islaamummaa seenu. Isaaniin loluu inni itti isin waame keessatti yoo ajaja Rabbii gootan mindaa bareedaa Jannata tahe san isiniif kenna. Ajaja Isaa irraa akka yeroo isaa waliin gara Makkaa deemuu irraa gargaltaniitti yoo garagaltan adabbii laaleessa isin adaba.

(17) Karaa Rabbii keessatti loluu irraa yoo hafe isa ballumman yookiin hokkolaan yookiin dhukkubaaf dhiifan godhameef irratti diliin hin taane. Nama ajaja Rabbiifi kan Ergamaa Isas fudhte Jannat gamoofi mukkeen ishee laggeen yaatu seensisa. Nama ajaja isaanii irraa garagale immoo adabbii laalessa Rabbiin isa adaba.

(18) Dhugumatti Rabbiin mu'uminoota irraa haala isaan Hudeybiyyatti waadaa jaalachuu muka jalatti siif galan jaallateera. Iimaana, qulqulleessuufi dhugaa qalbii isaanii keessatti beekee tasgabbii qalbii isaaniitti buuse. Sana irratti injifannoo dhiyoo injifannoo Kheybar isaaniif galata galche; Makka seenuu isaan duraa hafe bakka isaaniif buusuuf jecha.

(19) Boojuu hedduu jiraattota Kheybar irraa fudhatan isaniif kenneera. Rabbii injifataa namuu isa hin moone, uumuufi hojii Isaa keessattis ogeessa ta'eera.

(20) Yaa mu'uminoota! Injifannoo Islaamaa kan fuula duraa keessatti boojuu hedduu ishee fudhattan isiniif waadaa godheera. Boojuu Kheybar isiniif jarjarse, harka Yahuudaatis yeroo isaan isin booda maatii keessan rakkisuuf yaadan ni dhorge. Akka boojuun isiniif jarjarfamte tun Rabbiin Isaatiif tumsuu irratti mallattoo isiniif taatuufi akka Rabbiin karaa sirrii daba hin qabne isin qajeelchuufi.

(21) Ammas Rabbiin boojuu biroo kan yeroo kanatti irra hin gahinis waadaa isiniif godheera. Rabbuma qofatu ishee irratti dandayaadha; isheen beekumsa Isaa keessa jirti. Rabbiin waan hunda irratti dandayaa homaa isatti hin ulfaane taheera.

(22) Yaa mu'uminoota! Warri Rabbiifi Ergamaa Isaatti kafare odoo isiniin lolanii fuula keessan duratti injifatamoo tahuun garagalan. Ergasii tiksaafi tumsaa isiniin loluu irratti isaaniif tumsu hin argatan.

(23) Mu'uminoonni injifatee kaafiroonni injifatamuun yeroofi bakka hundatti mirkanaa'aadha. Isheen ummata sobsiistota kana dura darbe keessatti aadaa Rabbii waan taatef yaa Ergamaa aadaa Rabbiitif jijjiirama hin argituuf.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Qur'aanni waan fagoo akka injifannoo Islaamaa tan booda kana mirkanoofte himuun Rabbiin biraa tahuu isaa irratti ragaa muraadha.
- Ahkaamni Sharii'aa laafintii irratti dhaabbatti.
- Mindaan warra waadaa jaalachuu seenee garii jarjarfamee, gariin immoo aakhiratti ol kaayameera.
- Dhugaafi warri dhugaa hordofu, dharaafi warra dharaa injifatuun aadaa Rabbiiti.

وَهُوَ ٱلَّذِي كَفَّ أَيۡدِيَهُمۡ عَنكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ عَنۡهُم بِبَطۡنِ مَكَّةَ مِنۢ
بَعۡدِ أَنۡ أَظۡفَرَكُمۡ عَلَيۡهِمۡۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرًا ٢٤
هُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّوكُمۡ عَنِ ٱلۡمَسۡجِدِ ٱلۡحَرَامِ
وَٱلۡهَدۡيَ مَعۡكُوفًا أَن يَبۡلُغَ مَحِلَّهُۥۚ وَلَوۡلَا رِجَالٞ مُّؤۡمِنُونَ وَنِسَآءٞ
مُّؤۡمِنَٰتٞ لَّمۡ تَعۡلَمُوهُمۡ أَن تَطَـُٔوهُمۡ فَتُصِيبَكُم مِّنۡهُم مَّعَرَّةُۢ
بِغَيۡرِ عِلۡمٖۖ لِّيُدۡخِلَ ٱللَّهُ فِي رَحۡمَتِهِۦ مَن يَشَآءُۚ لَوۡ تَزَيَّلُواْ لَعَذَّبۡنَا
ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۡهُمۡ عَذَابًا أَلِيمًا ٢٥ إِذۡ جَعَلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ
فِي قُلُوبِهِمُ ٱلۡحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ ٱلۡجَٰهِلِيَّةِ فَأَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ
عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَلۡزَمَهُمۡ كَلِمَةَ ٱلتَّقۡوَىٰ
وَكَانُوٓاْ أَحَقَّ بِهَا وَأَهۡلَهَاۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمٗا ٢٦
لَّقَدۡ صَدَقَ ٱللَّهُ رَسُولَهُ ٱلرُّءۡيَا بِٱلۡحَقِّۖ لَتَدۡخُلُنَّ ٱلۡمَسۡجِدَ
ٱلۡحَرَامَ إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمۡ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَۖ فَعَلِمَ مَا لَمۡ تَعۡلَمُواْ فَجَعَلَ مِن دُونِ ذَٰلِكَ
فَتۡحٗا قَرِيبًا ٢٧ هُوَ ٱلَّذِيٓ أَرۡسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلۡهُدَىٰ وَدِينِ
ٱلۡحَقِّ لِيُظۡهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدٗا ٢٨

(24) Rabbii Isa Hudeybiyyatti yeroo namni saddeetamatti dhiyaatu rakkina isin irraan gayuuf dhufan harka mushrikootaa isin irraa dhorgeedha. Harka keessanis waan isaan irraa qabeef isaan hin ajjefne, nis hin rakkifne. Inumaa erga isaan booji’uu irratti isin dandeessise booji’amtoota isaanii gad dhiiftan. Rabbiin waan isin hojjattan argaa, hojii keessan irraa homaa isa hin dhokanne taheera.

(25) Isaan warra Rabbiifi Ergamaa Isaatti kafaranii Masjida kabajamaa irraas isin dhorganiidha. Wareegas dhorganii odoo Harima bakka itti qalamu hin gayin irraa dhorgamaa ta’ee hafeera. Odoo dhiironni Rabbitti amananiif dubartoonni mu’uminootaa kan isin isaan hin beekne kaafirootaa wajjin ajjeefnaan isaan ajjeesuuf yakkaafi gumaan beekumsa keessaniin maletti isin tuquun jiraatuu baatee, Rabbiin namoota akka mu’uminoota Makka keessa jiruu akka rahmata Isaa keessa naquuf Makka cabsuu isiniif hayyama godha. Kaafiroonni mu’uminoota Makka keessa jiru irraa odo adda bahee warra Rabbiifi Ergamaa Isaatti kafare adabbii laalessaa adabna turre.

(26) Yeroo warra Rabbiifi Ergamaa Isaatti kafare qalbii isaanii keessatti haaloo ummata wallaalaa kan fedhii wajjin malee dhugaa waliin wal hin qabanne goodhe. Bara Hudeybiyyaa Ergamaan isaanitti seenuun isaan injifate jadhanii nu arrabsuu sodaatuu isaanii irraa haaloon qabe. Rabbiin tasgabbii Ergamaa Isaatiifi mu’uminootatti buuse. Dallansuun gara mushrikoota hojii fokkataa isaanii itti hojjatutti isaan hin geessine. Rabbiin mu’uminoota jecha dhugaa (kalimaa tawhiidaa)qabsiifnaan isaan gad dhaabbatan. Mu’uminoonni namoota biroo irra jecha kanaaf haqa turan; toltuu Rabbiin qalbii isaanii keessatti beeku irraa ka’uun warra ishee tahaniiru. Rabbiin waan hunda beekaa, homaa Isa irraa hin dhokanne taheera.

(27) Rabbiin yeroo Ergamaa hirriiba isaa keessatti abjuu argisiisnaan ishee sahaabotatti hime abjuu dhugaa godheef. Abjuunis: isaafi sahaabonni isas mana Rabbii kabjamaa diina irraa nagaya tahanii seenaniidha. Isaan irraa warri mataa haaddatuufi kan hojiin hajjii xumuramuu beeksisuuf rifeensa warri gabaabsatanis jiru. Yaa muminoota! Rabbiin toltuu keessan irraa wanta isin hin beekin waan beekeef bara sana Makkaa seenuun abjuu san mirkaneessu irra injifannoo dhiyoo isiniif taasise. Innis araara Hudeybiyyaafi injifannoo Kheybaraa irraa waan harka mu’uminoota Hudeybiyyaa hirmaate irraa argame kan Rabbiin isa argamsiiseedha.

(28) Rabbiin Isa Ergamaa Isaa Muhammad ibsa ballaafi amantii dhugaa Diinii Islaam akka amantii isaan faallaa hunda irratti ol taasisuuf ergeedha. Kana irratti ragaa baheera, ragaaf Rabbuma qofatu gayaadha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Karaa Rabbii irraa garagaluun yakka abbichi adabbii laalessaa irratti haqa godhatuudha.
- Waan gabroota Isaaf tolu Rabbiin garagaggalchuun sadarkaa beekumsa isaanii kan daangeffamaa ta’ee oli.
- Hidhaa amantiin goote haaloo gosummaa yookiin bara wallaalaatiin geeddaruu irraa akeekkachiisuudha.
- Amantaan Islaamaa ol tahuun aadaafi waadaa Rabbii kan mirkanaa’eedha.

مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡۖ
تَرَىٰهُمۡ رُكَّعٗا سُجَّدٗا يَبۡتَغُونَ فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَرِضۡوَٰنٗاۖ سِيمَاهُمۡ
فِي وُجُوهِهِم مِّنۡ أَثَرِ ٱلسُّجُودِۚ ذَٰلِكَ مَثَلُهُمۡ فِي ٱلتَّوۡرَىٰةِۚ وَمَثَلُهُمۡ فِي
ٱلۡإِنجِيلِ كَزَرۡعٍ أَخۡرَجَ شَطۡـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَٱسۡتَغۡلَظَ فَٱسۡتَوَىٰ
عَلَىٰ سُوقِهِۦ يُعۡجِبُ ٱلزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلۡكُفَّارَۗ وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ مِنۡهُم مَّغۡفِرَةٗ وَأَجۡرًا عَظِيمَۢا ٢٩

آياتها ١٨ — سُورَةُ الحُجُرَاتِ — ترتيبها ٤٩

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ربع الحزب ٥٢ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تُقَدِّمُواْ بَيۡنَ يَدَيِ ٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦۖ وَٱتَّقُواْ
ٱللَّهَۚ إِنَّ ٱللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٞ ١ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَرۡفَعُوٓاْ
أَصۡوَٰتَكُمۡ فَوۡقَ صَوۡتِ ٱلنَّبِيِّ وَلَا تَجۡهَرُواْ لَهُۥ بِٱلۡقَوۡلِ كَجَهۡرِ بَعۡضِكُمۡ
لِبَعۡضٍ أَن تَحۡبَطَ أَعۡمَٰلُكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تَشۡعُرُونَ ٢ إِنَّ ٱلَّذِينَ
يَغُضُّونَ أَصۡوَٰتَهُمۡ عِندَ رَسُولِ ٱللَّهِ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ ٱمۡتَحَنَ
ٱللَّهُ قُلُوبَهُمۡ لِلتَّقۡوَىٰۚ لَهُم مَّغۡفِرَةٞ وَأَجۡرٌ عَظِيمٌ ٣ إِنَّ ٱلَّذِينَ
يُنَادُونَكَ مِن وَرَآءِ ٱلۡحُجُرَٰتِ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡقِلُونَ ٤

(29) Muhammadiifi sahaabonni isaa waliin jiran kaafiroota isaaniin lolan irratti jajjaboodha. jidduu isaanittis rahmata waliif godhoo, mararfatoo, wal jaallatoodha. Yaa nama laale! Isaanii Rabbiif rukuu'aafi sujuuda godhan argita. Rabbiin araaramaafi mindaa bareedaa akka isaanitti tola oolu, isaan irras jaallatu barbaadan. Mallattoon isaanii asxaa sujuudaaf ifa salaataa irraa fuula isaanii keessatti waan mul'auutu jira. Kun ibsa isaanii kan kitaabni Muusaa irratti buufme, Tawraat ittiin isaan ibseedha. Fakkeenyi isaanii kan kitaaba Iisaa irratti buufame Injiil keessa jiru: isaan wal gargaaruufi guutomina keessatti akka midhaan xixiqqaa isaa of irraan baaftee jabaatee furdannaan, jirma isaatiin dhaabbate kan jabinaafi guutominni isaa qonnaan bultoota dinqisiiseeti. Akka Rabbiin jabina, wal qabatuufi guutomina isaan keessatti arganiin kaafiroota dallansiisuufi. Rabbiin sahaabota irraa warra Isatti amanee dalagaa gaarii hojjate dilii isaanii araaramee isheef qabamuu dhabuufi mindaa guddaa Isa biraa ta'e Jannata waadaa seeneef.

BOQONNAA AL-HUJURAAT

- Isheen Madiinatti buute -

Kaayyoo Suurattii:

akhlaaqa hawaasa Islaamaa himuufi akhlaaqa fokkataa irraa baqachiisuudha.

Ibsa suurattii:

(1) Yaa wrra Rabbitti amantanii sharii'aa hordoftan! Rabbiifi Ergamaa Isaa dura jecha yookiin hojiin hin darbinaa. Ajaja Isaa fudhatuufi dhorgaa Isaa irraa fagaatuun Rabbiin sodaadhaa. Dhugumatti Rabbiin jechoota keessa dhagayaa, hojii keessanis beekaa waan ta'ef isa irraa homaa isa hin darbu ishee irratti isin mindeessa.

(2) Yaa wrra Rabbitti amantanii sharii'aa hordoftan! Ergamaa waliin naamusa godhaa; yeroo isa dubbiftan sagalee keessan sagalee isaa irra ol hin kaasinaa. Maqaa isaas akka gariin keessan garii waamutti hin waaminaa. Nabiyyummaafi ergamummaan isa waamuun haasawa laafaa isatti dubbadhaa. Odoo isin hin beekin sababa sanatti mindaan hojii keessanii akka isin duraa baduu sodaaf.

(3) Warri sagalee isaanii Ergamaa biratti gad qabatan warra Rabbiin qalbii isaanii sodaaf qopheessee, isheef isaan qulqulleesseedha. Diliin isaaniif ni dhiifama waan ta'ef isaan hin qabu. Guyyaa Qiyaamas mindaa guddaatu isaaniif jira. Innis Rabbiin Jannata isaan naquudha.

(4) Yaa Ergamichaa! Tikfattoota irraa warri goojjoo warra keetii duubaa si waaman irra guddaan isaanii hin beekan.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Mu'uminaa waliin rahmata yoo tahu, kaafiraa lola irra jiruu waliin immoo jabinaatu karaa godhamaadha.
- Wal qabatanii wal gargaaruun amaloota sahaabotaati.
- Nama qalbiin sahaabota jibbuu ofitti argu kufriitu irraa sodaatamaadha.
- Ergamaa waliin naamusa, sunnaa isaa waliinis, warra isa dhaalan ulamaa'ota waliinis naamusa godhuun dirqama.

وَلَوۡ أَنَّهُمۡ صَبَرُواْ حَتَّىٰ تَخۡرُجَ إِلَيۡهِمۡ لَكَانَ خَيۡرٗا لَّهُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٞ
رَّحِيمٞ ٥ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن جَآءَكُمۡ فَاسِقُۢ بِنَبَإٖ فَتَبَيَّنُوٓاْ أَن
تُصِيبُواْ قَوۡمَۢا بِجَهَٰلَةٖ فَتُصۡبِحُواْ عَلَىٰ مَا فَعَلۡتُمۡ نَٰدِمِينَ ٦
وَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّ فِيكُمۡ رَسُولَ ٱللَّهِۚ لَوۡ يُطِيعُكُمۡ فِي كَثِيرٖ مِّنَ ٱلۡأَمۡرِ لَعَنِتُّمۡ
وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ حَبَّبَ إِلَيۡكُمُ ٱلۡإِيمَٰنَ وَزَيَّنَهُۥ فِي قُلُوبِكُمۡ وَكَرَّهَ
إِلَيۡكُمُ ٱلۡكُفۡرَ وَٱلۡفُسُوقَ وَٱلۡعِصۡيَانَۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ ٧
فَضۡلٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعۡمَةٗۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٞ ٨ وَإِن طَآئِفَتَانِ
مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ٱقۡتَتَلُواْ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَاۖ فَإِنۢ بَغَتۡ إِحۡدَىٰهُمَا
عَلَى ٱلۡأُخۡرَىٰ فَقَٰتِلُواْ ٱلَّتِي تَبۡغِي حَتَّىٰ تَفِيٓءَ إِلَىٰٓ أَمۡرِ ٱللَّهِۚ فَإِن فَآءَتۡ
فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَهُمَا بِٱلۡعَدۡلِ وَأَقۡسِطُوٓاْۖ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلۡمُقۡسِطِينَ
٩ إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ إِخۡوَةٞ فَأَصۡلِحُواْ بَيۡنَ أَخَوَيۡكُمۡۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ
لَعَلَّكُمۡ تُرۡحَمُونَ ١٠ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا يَسۡخَرۡ قَوۡمٞ مِّن قَوۡمٍ
عَسَىٰٓ أَن يَكُونُواْ خَيۡرٗا مِّنۡهُمۡ وَلَا نِسَآءٞ مِّن نِّسَآءٍ عَسَىٰٓ أَن يَكُنَّ خَيۡرٗا
مِّنۡهُنَّۖ وَلَا تَلۡمِزُوٓاْ أَنفُسَكُمۡ وَلَا تَنَابَزُواْ بِٱلۡأَلۡقَٰبِۖ بِئۡسَ ٱلِٱسۡمُ
ٱلۡفُسُوقُ بَعۡدَ ٱلۡإِيمَٰنِۚ وَمَن لَّمۡ يَتُبۡ فَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ١١

(5) Yaa Ergamichaa! Warri goojjoo niitota keetii duubaa sitti lallaban kun odoo obsanii hanga ati isaanitti gad baatu eeganii, achi duubaa sitti lallabuu irra sagalee gad qabanii sitti dubbatanii, kabajaafi si guddisuun waan keessa jiruuf irra isaaniif gaarii ture. Rabbiin dilii nama isaan irraa tawbateefi kan biras araaramaadha. Wallaala isaanis araaramaa, isaaniif rahmata godhaadha.

(6) Yaa warra Rabbitti amantanii waan inni sharii'aa godhetti hojjattan! Namni fincilaan waa'ee ummata tokkotiin yoo isinitti dhufe dubbiin isaa sirrii ta'uu adda baafadhaa malee isa dhugoomsutti hin hin jarjarinaa; dubbii isaa odoo adda hin baafatin yoo dhugoomsitan maalummaa waa'ee isaanii odoo hin beekne ummata yakkaan tuqxanii erga isaan tuqxanii booda yeroo dubbiin isaa soba ta'uun isiniif ife sheena'oo/gaabboo taatu.

(7) Yaa mu'uminootaa! Ergamaa Rabbii kan wahyiin isa irratti bu'uutu isin keessa jiraatuu beekaa, sobuu dhiisaa. Duubas wahyiin bu'ee sobuu keessan itti hima. Inni waan gaariin keessan keessatti argamu akkaan beekaadha. Hedduu wanta isin baarbaaddanii keessatti odoo isin eeyyamee rakkina inni isiniif hin jaalanne keessa buutu. Garuu Rabbiin tola isaa irraa iimaana gara keessanitti jaallatamaa taasisee qalbii keessanitti bareechinaan amantan. Kufriifi ajaja Isaa irraa bahuu gara keessanitti jibbamaa, akkasumas yakka isin jibbisiise. Warri amaloota kanaan ibsaman isaanumaatu karaa sirrii seenoodha.

(8) Toltuu qalbii keessanitt bareechee hamtuu jibbisiisuun isiniif argame inni tola Rabbiin isinitti oleedha. Rabbiin gabroota Isaa irraa nama galatomfatu beekaadha waan ta'ef isa qajeelcha. Ogeessa waan ta'ef waan hunda bakka malee hin kaa'u.

(9) Yaa mu'uminootaa! Yoo gareen lamaan mu'uminoota irraa ta'an wal lolan wal dhabbii isaanii Sharii'aa Rabbii murteessaa godhatutti waamuun isaan lamaan walitti araarsaa. Isaan keessa takka araara diddee yoo daangaa darbite hanga mutii Rabbitti deebitutti tan daangaa darbiteen lolaa. Yoo gara murtee Rabbii deebite haqaafi qulqullinaan isaan walitti araarsaa; isaan lamaan jidduu murteessuu keessatti haqa hojjadhaa. Dhugumatti Rabbiin warra murtee isaanii keessatti haqa hojjatu jaallata.

(10) Mu'uminoonni Islaamummaa keessatti obboleewwani; yaa mu'uminoota! Obbolummaan Islaamaa obboleewwan wal lole jidduu tolchuu dirqama gooti. Ajaja Isaa fudhatuufi dhorgaa Isaa irraa fagaatuun akka rahmata godhamtan Rabbiin sodaadhaa.

(11) Dhiirti isin irraa ta'e dhiiratti hin qishnin; warri qishnaan itti godhamu Rabbiin biratti irraa caalaa ta'uutu mala waan ta'ef wanti laalamu isa Rabbiin bira jiruudha. Dubartiinis dubartti hin qishnin. Warri itti qishnau sun Rabbiin birtti irra caaloo ta'uutu mala. Obboleewwan keessan akka luubbuu keessanii waan ta'aniif hin arrabsinaa. Gariin keessan garii moggaasa inni jibbuun akka gariin Ansaaraa Ergamaan dhufuu dura wal arrabsuu ture, wal hin arrabsinaa. Isin irraa namni waan sana dalage fincilaadha. Erga iimaanaati amalli finciluu waa fokkatte. Namoonni dilii kana irraa hin tawbatin isaanumatu lubbuu isaanii miidhoo ta'e.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Oduu sirrii ta'uu mirkaneefatuun dirqama; keessaahuu oduu namni finciluun birratamu oofu mirkaneeffatuudha.
- Muslimoota irraa warra wal lolan jidduu tolchuun dirqama. Garee daangaa darbuun araara diddeen loluun karaadha.
- Haqa obbolummaa iimaanaa irraa: nama lamaan wal lole walitti tolchuufi waan hamilee namaa tuqu kan akka qishnaa, arrabaafi moggaasaan nama arrabsuu irraa fagaatuudha.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱجْتَنِبُوا۟ كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ
إِثْمٌ ۖ وَلَا تَجَسَّسُوا۟ وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن
يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ١٢ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَٰكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَٰكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوٓا۟ ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ ٱللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ
نصف الحزب ٥٢ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ١٣ ۞ قَالَتِ ٱلْأَعْرَابُ ءَامَنَّا ۖ قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا۟ وَلَٰكِن
قُولُوٓا۟ أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ ٱلْإِيمَٰنُ فِى قُلُوبِكُمْ ۖ وَإِن تُطِيعُوا۟ ٱللَّهَ
وَرَسُولَهُۥ لَا يَلِتْكُم مِّنْ أَعْمَٰلِكُمْ شَيْـًٔا ۚ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ١٤
إِنَّمَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا۟
وَجَٰهَدُوا۟ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ
ٱلصَّٰدِقُونَ ١٥ قُلْ أَتُعَلِّمُونَ ٱللَّهَ بِدِينِكُمْ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِى
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمٌ ١٦ يَمُنُّونَ
عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا۟ ۖ قُل لَّا تَمُنُّوا۟ عَلَىَّ إِسْلَٰمَكُم ۖ بَلِ ٱللَّهُ يَمُنُّ
عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَىٰكُمْ لِلْإِيمَٰنِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ١٧ إِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ
غَيْبَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۚ وَٱللَّهُ بَصِيرٌۢ بِمَا تَعْمَلُونَ ١٨

(12) Yaa warra Rabbitti amantanii waan inni sharii'aa godhetti hojjattan! Birratuu sababaafi mallattoo hin qabne baay'ee irraa fagaadhaa; Yaanni gariin diliidha. Kan akka nama gubbaan isaa gaarii ta'eetti yaada hammaatuun faan yakka. Hamtuu mu'uminootaa isaan duubatti hin hordofinaa. Tokkoon keessan obboleessa isaa waan inni jibbuun hin dubbatin. Waan sanaan dubbatuun akkuma foon du'aa isaa nyaatuuti; tokkoon keessan foon obboleessa isaa kan du'aa ta'ee nyaatuu ni fedhaa? Hamiin isaas akkasuma waan ta'ef hamatus jibbaa. Ajaja Isaa fudhatuufi dhorgaa Isaa irraa fagaatuun Rabbiin sodaadhaa. Rabbiin gabroota Isaa irraa nama tawbateef tawbaa deebi'aa, isaaniif rahmata godhaadha.

(13) Yaa namoota! Dhiira tokko abbaa keessan Aadamiifi dubartii takka haadha teessan hawwaa'a irraa isin uumne waan ta'ef gosti keessan tokko. Gariin keessan gariitti gosummaan hinn dhaadatin. Sana booda saboota hedduufi gosoota tamsa'oo isin gooneerra. Sababni isaas akka gariin keessan garii beekuufi malee haa isatti dhaadatuf miti. Addaa addummaan sodaan malee hin ta'u waan ta'ef akkana jedhe: Rabbiin biratti irra kabajamaan keessan irraa Rabbiin sodaataa keessani. Rabbiin haala keessan beekaa, guutominaafi hir'ina isin irra jiratnis beekaadha; san irraa homaa isa hin dhokatu.

(14) Gariin jiraattota baadiyyaa yeroo Nabiyyicha bira dhufan: Rabbiifi Ergamaa Isaattis amanne jedhan. Yaa Ergamichaa! Isaaniin jedhi: hin amanne, garuu: ajaja fudhanne, butamne jedhaa. Iimaanni qalbii keessan amma dura hin seenne. Yaa tikfattoota! Yoo iimaanaafi hojii gaarii keessatti, akkasumas haraam irraa fagaatuu keessatti ajaja Rabbiifi Ergamaa fudhattan Rabbiin mindaa hojii keessanii homaa hin hir'isu. Dhugumatti gabroota Isaa irraa nama tawbateef araaramaa, isaaniif rahmata godhaadha.

(15) Mu'uminoonni dhugaa warra Rabbiifi Ergamaa Isaatti amneedha. Ergasii iimaana isaaniitti shakkiin kan hin makaminiidha. Karaa Rabbii keessatti odoo hin qorqodin qabeenyaafi lubbuu isaaniitiin kan qabsaawaniidha. Warri amaloota kanaan ibsaman iimaana isaanii keessatti dhugaadha.

(16) Yaa Ergamichaa! Tikfattoota kanaan jedhi: diin keessan Rabitti himtuu? Rabbiin waan samiifi dachii keessaa ni beeka. Ranbbiin waan hunda beekaadha waan ta'ef isa irraa homaa Isa hin dhokatu. Kanaafuu isin amantii keessan Isatti beeksisutti hin haajamu.

(17) Yaa Ergamichaa! Tikfattoonni kun Islaamummaa isaanii sitti himatu waan ta'aniif isaaniin jedhi: diin Rabbii keessa galuu keessan ana irratti hin himatinaa. Bu'aan yoo jiraates isinuma irratti deebi'aadha. Rabbiitu iimaanatti isin qajeelchuu, yoo kan isin isa keessa seenuu keessaniin dhugaa dubbattan taatan isin irratti himataa jira.

(18) Rabbiin fagoo samiifi dachii ni beeka, isa irraa homaa isa hin dhokatu. Rabbiin waan isin hojjattan argaadha, hojii keessan irraa homaa Isa hin dhokatu. Bareedaafi fokkataa ishees irratti isin mindeessuuf jira.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Warra toltuutti zannii hammatuun yakka. Warra hamtuu zannii itti hammaatuun of irraa eeguun ni hayyamama.
- Hundeen ilmaan namaa tokko ta'uun gosummaan dhaadachuu of irraa darbuu murteessiti.
- Iimaanni jecha yaanni bira hin jirre qofaa miti, inni onneen yaaduu, arrabaan dubbachuufi homnaan hojjachuudha.
- Qajeelloo namaaf kennuun harka Rabbii qofa jira; isheen tola Rabbiiti malee nam tokkoof haqaa miti.

BOQONNAA QAAF

- Isheen Makkatti buute -

Kaayyoo Suurattii:

Qalbii dagattuu taate maalummaa kaafamuu, mindaafi ragaa isaas akka beektu dammaqsuudha.

Ibsa suurattii:

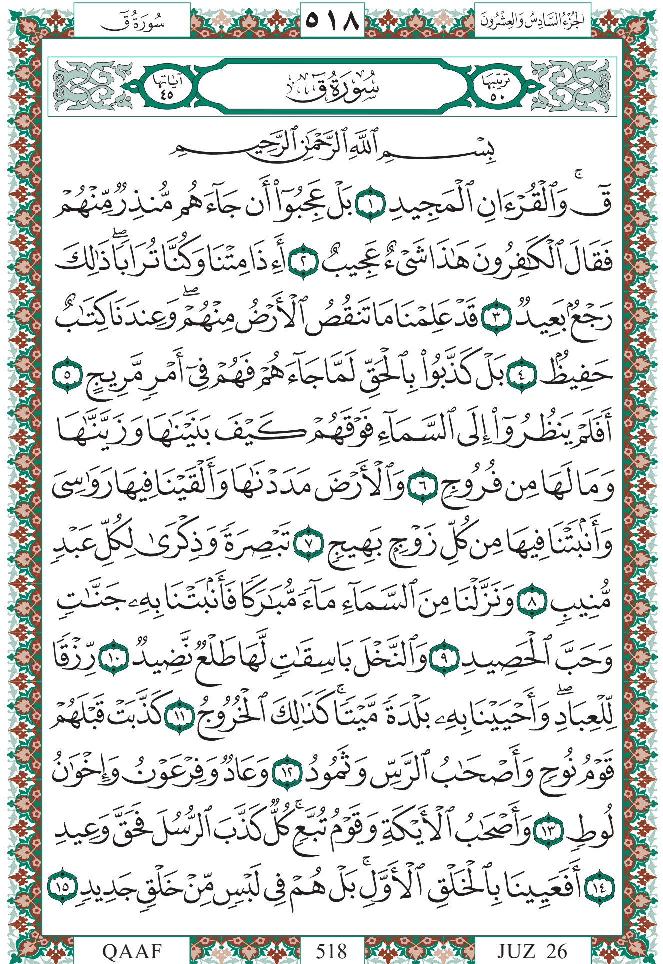
(1) (Qaaf) jalqaba Suuraa Al-Baqaraa keessatti fakkeenya ishee irratti haasofni darbeera. Qur'aana kabajamaa waan isa keessa hiikniifi barakaan hedduun jiruuf Rabbiin Guyyaa Qiyaamaa qormaataafi mindaaf ni kaafamtu jedhee ittiin kakate.

(2) Sababni isaan didaniif sobuu kee shakkanii miti, dhugaa dubbatuu kee ni beekan. baraa ergamaan nama akka isaanii tahee odoo maleykaa irraa hin tahin dinniinuun isaanitti dhufuu irraa dinqisiifatu. Dinquu isaanii irraa kan ka'e: ergamaan ilma namaa irraa ta'e waan dinqisiisaadha! Jedhan.

(3) Yeroo duunee biyyee taane ni kaafamnaa? Kaafamuun suniifi jiruun erga qaamni keenya dhumtee gara qaamaatti deebi'uun waan fagoodha, argamuun hin mijjaa'u.

(4) Dhugumattai qaama isaanii erga duutee dhabamtee hanga dacheen nyaattu isa irraa homaa nurraa hin dhakatu waan ta'ef beekneerra. Nu bira galmee jiruu isaanii keessattiifi erga du'a isaanii bodas waan Rabbiin isaanitti murteessu walitti qabatuutu jira.

(5) Mushrikoonni kun Qur'aana yeroo Ergamaan ittiin dhufe ni sobsiisan; isaan dubbii waldhawaa ta'e keessa jiran. Waan isaa irraa homaa irratti gad hin dhaabbatan. Rabbiin yeroo mushrikoonni kaafamuu mormu argamuu isaa irratti ragaan isaan yaadachiisee ni jedhe:

(6) Warri kaafamuu sobsiisan kun samii isaan gubbaa jirtu hin xiinxalanii? Akkaataa itti ishee uumnee jaarree urjiilee ishee keessa kaa'amteen miidhagsine, baqaqaan ishee fokkisu keessa hin jiruu hin xiinxallee? Inni samii kana uume du'aa jiraa godhee kaasuu hin dadhabu.

(7) Dachee tan ishee irra taa'uuf toltu goonee ballifneerra. Akka hin sochooneef gaarren lafa qabatoo keessatti gad darbine. Akaakuu biqilaafi mukkeen laaluun bareedaa ta'e hunda ishee keessaan magarsineerra.

(8) Kana hunda gabricha gara Rabbii isaa deebi'aa ta'e hundaaf gorsaafi yaadachiisa akka ta'uuf uumne.

(9) Samii irraa bishaan baay'ee bu'a qabeessa ta'e buufneerra. Bishaan saniin ashaakiltiifi midhaan gabrus ta'e kan biroos waan isin haammattan ni magarsine.

(10) Ammas isaan mukkeen timiraa dhedheeroo abaaboon gariin garii gubbatti kuufame qabu isaan magarsineerra.

(11) Waan magarsine kana wanti magrsineef gabroota isa irraa nyaatan sooruufi. Biyya margi keessa hin jirre issn ni jiraachifne. Akkuma rooba kanaan biyya margi irra hin jirre magarsinetti warra du'e jiraachifnee jiraatoo ta'anii achi keessaa buhuuf jiru.

(12) Yaa Ergamichaa! Warra si kijibsiisan kana dura ummanni nabiyyoota isaanii sobsiifteera. Ummanni Nuuhiifi warri eelaatis, Samuudis sobsiifteetti.

(13) Aad, Firawniifi ummanni Luuxis sobsiisaneeru.

(14) Ummanni Shu'eyb kan warra bosonaa tahaniifi ummanni Tubba'is mooticha Yaman sun sobsiisaniiru. Adabbii irraa wanti Rabbiin isaan dinniine isaanitti mirkanaa'eera.

(15) Kan isin kaasuu dadhabnu yeroo jalqabaa isin uumuu irraa ni dadhabnee? Lakkii isaan erga uumaa isaanii kan jalqabaatii uumaa haara'a irraa dhamaasuu keessa jiran.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Mushrikoonni dhagaaf sifa gabbaramuu kennaati, ilma namaatiif nabiyyummaan kennamuu waan hin fakkaanne godhan.
- Umamni samii, dachee, rooba buusuun, dachii gogduu magarsuuniifi uumaan jalqabaa hunduu kaafamuu irratti ragaadha.
- Ergamoota kijibsiisuun aadaa ummata darbeeti yoo ta'u, warra kijibsiise adabuun aadaa Rabbiiti.

وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا ٱلۡإِنسَٰنَ وَنَعۡلَمُ مَا تُوَسۡوِسُ بِهِۦ نَفۡسُهُۥۖ وَنَحۡنُ أَقۡرَبُ إِلَيۡهِ
مِنۡ حَبۡلِ ٱلۡوَرِيدِ ١٦ إِذۡ يَتَلَقَّى ٱلۡمُتَلَقِّيَانِ عَنِ ٱلۡيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ
قَعِيدٞ ١٧ مَّا يَلۡفِظُ مِن قَوۡلٍ إِلَّا لَدَيۡهِ رَقِيبٌ عَتِيدٞ ١٨ وَجَآءَتۡ سَكۡرَةُ
ٱلۡمَوۡتِ بِٱلۡحَقِّۖ ذَٰلِكَ مَا كُنتَ مِنۡهُ تَحِيدُ ١٩ وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِۚ ذَٰلِكَ
يَوۡمُ ٱلۡوَعِيدِ ٢٠ وَجَآءَتۡ كُلُّ نَفۡسٖ مَّعَهَا سَآئِقٞ وَشَهِيدٞ ٢١ لَّقَدۡ
كُنتَ فِي غَفۡلَةٖ مِّنۡ هَٰذَا فَكَشَفۡنَا عَنكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ ٱلۡيَوۡمَ حَدِيدٞ
٢٢ وَقَالَ قَرِينُهُۥ هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ٢٣ أَلۡقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ
عَنِيدٖ ٢٤ مَّنَّاعٖ لِّلۡخَيۡرِ مُعۡتَدٖ مُّرِيبٍ ٢٥ ٱلَّذِي جَعَلَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا
ءَاخَرَ فَأَلۡقِيَاهُ فِي ٱلۡعَذَابِ ٱلشَّدِيدِ ٢٦ ۞ قَالَ قَرِينُهُۥ رَبَّنَا مَآ أَطۡغَيۡتُهُۥ ثلاثة أرباع الحزب ٥٢
وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَٰلِۭ بَعِيدٖ ٢٧ قَالَ لَا تَخۡتَصِمُواْ لَدَيَّ وَقَدۡ قَدَّمۡتُ
إِلَيۡكُم بِٱلۡوَعِيدِ ٢٨ مَا يُبَدَّلُ ٱلۡقَوۡلُ لَدَيَّ وَمَآ أَنَا۠ بِظَلَّٰمٖ لِّلۡعَبِيدِ ٢٩
يَوۡمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمۡتَلَأۡتِ وَتَقُولُ هَلۡ مِن مَّزِيدٖ ٣٠ وَأُزۡلِفَتِ
ٱلۡجَنَّةُ لِلۡمُتَّقِينَ غَيۡرَ بَعِيدٍ ٣١ هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٖ
٣٢ مَّنۡ خَشِيَ ٱلرَّحۡمَٰنَ بِٱلۡغَيۡبِ وَجَآءَ بِقَلۡبٖ مُّنِيبٍ ٣٣ ٱدۡخُلُوهَا
بِسَلَٰمٖۖ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلۡخُلُودِ ٣٤ لَهُم مَّا يَشَآءُونَ فِيهَا وَلَدَيۡنَا مَزِيدٞ ٣٥

(16) Dhugumatti ilma namaa ni uumne. Waan qoma keessa dhufuufi xiinxaluu irraa waan lubbuun isaa haasoftu ni beekna. Hidda morma keessa jiru kan onnetti gayu irra nuutu isatti dhiyoodha.

(17) Yeroo maleykonni lamaan hojii isaa fudhatan; tokko mirga isaa ta'ee lammaffaan bitaa isaatiin ta'ee isa irraa fudhatan.

(18) Maleykaan waan inni jedhu bira jiraatuun tooyatu, isa bira jiraatu malee jecha tokko hin dubbatu.

(19) Jabinni du'aa dhugaa irraa dheessuun hin jirre, dhufteera. Yaa nama dagattee jirtu! Kun waan irraa duubatti harkifataa, dheessuu turteedha.

(20) Maleykaan xurunbaa afuufutti ramadame lammada ni afuufa, sun Guyyaa Qiyaamaa, guyyaa kaafirootaafi yakkamtoonni dinniinameedha.

(21) Lubbuun hundi maleykaan ishee oofuufi maleykaan hojii ishee irratti ragaa bahu wajjin dhufti.

(22) Namticha oofamu kanaan ni jedhama: dhugumatti addunyaa keessatti fedhiifi bashannana keetiin gowwoomtee guyyaa kana irraa daguu keessa turteera. Har'a immoo adabbiifi rakkina dhandhamaa jirtuun dagatuu kee sirraa fuune. Argaan kee arra akkaan qara; waan duraan dagatuu turte ni beekta.

(23) Hiriyyaan isaa kan maleykaa irraa isatti ramadame ni jedha: kun hojii isaa irraa odoo hin hir'atin nis hin dabalamin kan ana bira jiruudha.

(24) Rabbiin maleykota ofiifi ragaa bahu lameeniin ni jedha: isa haqatti kafaraa, isa didaa ta'e hunda Jahannam keessatti darbaa.

(25) Dirqama Rabbirraa kaa'e baay'ee dhorgataa, daangaalee Rabbis tarkaanfataa, waadaa yookiin dinniina itti himamu shakkaadha.

(26) Gabbaramaa biroo ibaadaa keessatti Rabbii wajjin qindeessee gabbara waan ta'ef adabbii cimaa keessatti isa darbaa.

(27) Hiriyyaan isaa kan shayxaanota irraa ta'e isa irraa qulqullaa'ee ni jedhe: yaa Gooftaa keenya! Ani waa isa hin jallifne, isumaatu jallina dhugaa irraa fagoo keessa ture.

(28) Rabbiin ni jedhe: ana biratti wal hin lolinaa, isa keessa bu'aan hin jiru. Sodaachisa cimaa nama natti kafareefi dilaawe irraa waan ergamoonni kiyya dhufteen addunyaa keessatti gara keessan dabarseen jira.

(29) Jech ana biraa hin jijjiiramu, waadaan kiyyas hin diigamu. Gabrootas toltuu isaanii hir'isuufi hamtuu isaanii keessattis dabaluun hin miidhu. Waan isaan hojjatan galaan galchaaf.

(30) Guyyaa Jahannamiin: 'kaafirootaafi yakkamtoota si keessatti darbameen guutamtee?' jennu, dabaluu barbaaduufi Rabbii isheef dallantee: daballi hafee jechuun Rabbiif deebii kenniti. Rabbiin yeroo kaafirootaf sodaachisa cimaa dubbate waan gabroota Isaa mu'uminootaaf qopheesse dubbatee jedhe:

(31) Jannanni warra ajaja Rabbii fudhatanii dhorgaa Isaa irraa fagaatuun Rabbii isaanii sodaataniif ni dhiheefamti. Qananii irraa waan ishee keessa jiru dhiyotti ni argan.

(32) Isaaniin ni jedhama: kun waan Rabbiin nama tawbatuun gara Rabbii isaa deebi'e, waan Rabbiin isaa isa irra kaaye tiksaa ta'e hundaaf waadaa isiniif godheedha.

(33) Nama bakka Rabbiin malee namni tokko isa hin argineetti Rabbiin sodaate kan qalbii nagaya ta'een Rabbitti fuula deebi'e kan gara Isaa deebi'uu heddummeessuuf.

(34) Isaaniin ni jedhama: jannata seeninsa waan jibbitan hunda irraa nagaya bahuu of keessaa qabu seenaa. Guyyaan sun guyyaa hafinsaa kan dhabamuun isa booda hin jirreedha.

(35) Qananii hin dhumne irraa wanta fedhantu achi keessa isaannif jira. Qananii irraa waan ijji hin argin, kan gurri hin dhagayin kan qalbii namaa irra hin dhufin irraa daballi numa bira jira. Rabbiin arguunis sana keessatti lakkaawamaadha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Hamtuufi toltuu irraa waan lubbuu keessa dhufu ni beeka.
- Biyya aakhiraa irraa dagatuun hamaadha.
- Sifti haqqummaa Rabbiif mirkanoofteera.

وَكَمۡ أَهۡلَكۡنَا قَبۡلَهُم مِّن قَرۡنٍ هُمۡ أَشَدُّ مِنۡهُم بَطۡشٗا فَنَقَّبُواْ
فِي ٱلۡبِلَٰدِ هَلۡ مِن مَّحِيصٍ ٣٦ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكۡرَىٰ لِمَن
كَانَ لَهُۥ قَلۡبٌ أَوۡ أَلۡقَى ٱلسَّمۡعَ وَهُوَ شَهِيدٞ ٣٧ وَلَقَدۡ خَلَقۡنَا
ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَمَا بَيۡنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ وَمَا مَسَّنَا
مِن لُّغُوبٖ ٣٨ فَٱصۡبِرۡ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحۡ بِحَمۡدِ رَبِّكَ
قَبۡلَ طُلُوعِ ٱلشَّمۡسِ وَقَبۡلَ ٱلۡغُرُوبِ ٣٩ وَمِنَ ٱلَّيۡلِ فَسَبِّحۡهُ
وَأَدۡبَٰرَ ٱلسُّجُودِ ٤٠ وَٱسۡتَمِعۡ يَوۡمَ يُنَادِ ٱلۡمُنَادِ مِن مَّكَانٖ قَرِيبٖ
٤١ يَوۡمَ يَسۡمَعُونَ ٱلصَّيۡحَةَ بِٱلۡحَقِّۚ ذَٰلِكَ يَوۡمُ ٱلۡخُرُوجِ ٤٢ إِنَّا
نَحۡنُ نُحۡيِۦ وَنُمِيتُ وَإِلَيۡنَا ٱلۡمَصِيرُ ٤٣ يَوۡمَ تَشَقَّقُ ٱلۡأَرۡضُ
عَنۡهُمۡ سِرَاعٗاۚ ذَٰلِكَ حَشۡرٌ عَلَيۡنَا يَسِيرٞ ٤٤ نَّحۡنُ أَعۡلَمُ بِمَا يَقُولُونَۖ
وَمَآ أَنتَ عَلَيۡهِم بِجَبَّارٖۖ فَذَكِّرۡ بِٱلۡقُرۡءَانِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ٤٥

آياتها ٦٠ سُورَةُ الذَّارِيَاتِ ترتيبها ٥١

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

وَٱلذَّٰرِيَٰتِ ذَرۡوٗا ١ فَٱلۡحَٰمِلَٰتِ وِقۡرٗا ٢ فَٱلۡجَٰرِيَٰتِ يُسۡرٗا ٣
فَٱلۡمُقَسِّمَٰتِ أَمۡرًا ٤ إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٞ ٥ وَإِنَّ ٱلدِّينَ لَوَٰقِعٞ ٦

36 Mushrikoota sobsiistota warra Makkaa kana dura ummata balleessine maaltu akkasitti baay'ise! Biyya keessa bakka dabbii duraa itti dheessan barbaadnii odoo hin argatin hafan.
37 Ummata darban balleessuu dubbatame keessa nama qalbii ittiin waa hubatu yookiin nama isa qalbiin dhagayuuf odoo hin dagatin cal jedheef yaadachiisaafi gorsaatu jira.
38 Dhugumatti samii, dachee, waan samiifi dachii jidduu jirus sokonditti uumuu dandeeyuu keenyaa wajjin guyyaa jaha keessatti uumne. Akka Yahuudaan jettuu mitii dadhabbiin inuma nu hin tuqne.
39 Yaa Ergamichaa! Waan Yahuudaafi kan biraas jedhu irrattii obsi. Rabbii faarsaa salaata Subhii biiftuun bahuu dura, Asris biiftuun lixuu dura Rabbiif sagadi.
40 Halkanirras Rabbiif sagadi, erga salaataatii Rabbiin qulqulleessi.
41 Yaa Ergamichaa! Guyyaa maleykichi xurunbaa afuufutti ramadame yeroo lammaffaaf bakka dhiyoo irraa lallabu dhaggeeffadhu.
42 Guyyaa uumamni iyyansa kaafamuu dhugaa shakkiin keessa hin jirreen dhagayan. Guyyaan ishee keessa dhagayan sun guyyaa warri du'an qormaataafi mindaaf awwaala irraa bahuudha.
43 Numaatu jiraachisee ajjeesa. Jiraachisaafi ajjeesaanis numa malee hin jiru. Guyyaa Qiyaamaa qormaataafi mindaaf deebiin gabrootaa gara keenya qofattiidha.
44 Guyyaa dacheen isaan irraa dhodhootu saffisoo ta'uun bahu. Sun kaasuu nurratti salphaa ta'eedha.
45 Waan sobsiistonni kun jedhan nuutu beeka. Yaa Ergamichaa! Kan iimaana irratti isaan dirqitu isaan irratti moosifamaa miti. Ati waan Rabbiin geessutti si ajaje geessaadha. Kanaafuu Qur'aanaan nama dinniina kiyya kan kaafirootaafi yakkamtootaf ta'e sodaatu yaadachiisi. Isa sodaatuuti ittiin gorfama, yeroo yaadachiifames numa yaadachiifama.

BOQONNAA AZZAARIYAAT

- Isheen Makkatti buute -

Kaayyoo Suurattii:

uumamtoota burqaan rizqii isaannii akka Rabbiin ta'e beeksisuudha. Sababni isaas akka gara Isaa dheessanii Isaaf gabra ta'uu mirkaneessaniifiidha.

Ibsa suurattii:

1 Qilleensa biyyee facaaftun Rabbiin kakata.
2 Duumessa bishaan baay'ee baattuunis.
3 Doonii galaana keessa suutaafi salphinaan deemtuunis.
4 Maleykota amrii gabrootaa irraa waan Rabbiin hirutti ajaje hirtuunis,
5 Qormaataafi mindaa irraa wanti Gooftaan keessan waadaa isiniif godhu dhugaa shakkiin keessa hin jirreedha.
6 Qormaanni gabrootaa kan Guyyaa Qiyaamaa argamuuf hafa hin qabu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Taatee seenaa xiinxaluun hojii warra qalbiin waa qabatuuti.
- Addunyaa Rabbiin guyyaa jahatti uumuun, iccitii Rabbbiin beekuufi. Ishee irraa takka aadaa suutaan waa hojjatuu ibsuu ta'uun ni mala.
- Yahuudonni: Rabbiin erga samiifi dachii uumee ni dadhabe jedhanii Rabbiin ibsuu isaaniitiin naamusa badaniiru; kun Rabbitti kafaruudha.

وَٱلسَّمَآءِ ذَاتِ ٱلۡحُبُكِ ٧ إِنَّكُمۡ لَفِي قَوۡلٖ مُّخۡتَلِفٖ ٨ يُؤۡفَكُ عَنۡهُ مَنۡ
أُفِكَ ٩ قُتِلَ ٱلۡخَرَّٰصُونَ ١٠ ٱلَّذِينَ هُمۡ فِي غَمۡرَةٖ سَاهُونَ ١١ يَسۡـَٔلُونَ
أَيَّانَ يَوۡمُ ٱلدِّينِ ١٢ يَوۡمَ هُمۡ عَلَى ٱلنَّارِ يُفۡتَنُونَ ١٣ ذُوقُواْ فِتۡنَتَكُمۡ
هَٰذَا ٱلَّذِي كُنتُم بِهِۦ تَسۡتَعۡجِلُونَ ١٤ إِنَّ ٱلۡمُتَّقِينَ فِي جَنَّٰتٖ وَعُيُونٍ
١٥ ءَاخِذِينَ مَآ ءَاتَىٰهُمۡ رَبُّهُمۡۚ إِنَّهُمۡ كَانُواْ قَبۡلَ ذَٰلِكَ مُحۡسِنِينَ ١٦
كَانُواْ قَلِيلٗا مِّنَ ٱلَّيۡلِ مَا يَهۡجَعُونَ ١٧ وَبِٱلۡأَسۡحَارِ هُمۡ يَسۡتَغۡفِرُونَ ١٨
وَفِيٓ أَمۡوَٰلِهِمۡ حَقّٞ لِّلسَّآئِلِ وَٱلۡمَحۡرُومِ ١٩ وَفِي ٱلۡأَرۡضِ ءَايَٰتٞ
لِّلۡمُوقِنِينَ ٢٠ وَفِيٓ أَنفُسِكُمۡۚ أَفَلَا تُبۡصِرُونَ ٢١ وَفِي ٱلسَّمَآءِ رِزۡقُكُمۡ
وَمَا تُوعَدُونَ ٢٢ فَوَرَبِّ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ إِنَّهُۥ لَحَقّٞ مِّثۡلَ مَآ أَنَّكُمۡ
تَنطِقُونَ ٢٣ هَلۡ أَتَىٰكَ حَدِيثُ ضَيۡفِ إِبۡرَٰهِيمَ ٱلۡمُكۡرَمِينَ ٢٤ إِذۡ
دَخَلُواْ عَلَيۡهِ فَقَالُواْ سَلَٰمٗاۖ قَالَ سَلَٰمٞ قَوۡمٞ مُّنكَرُونَ ٢٥ فَرَاغَ إِلَىٰٓ
أَهۡلِهِۦ فَجَآءَ بِعِجۡلٖ سَمِينٖ ٢٦ فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيۡهِمۡ قَالَ أَلَا تَأۡكُلُونَ
٢٧ فَأَوۡجَسَ مِنۡهُمۡ خِيفَةٗۖ قَالُواْ لَا تَخَفۡۖ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَٰمٍ عَلِيمٖ ٢٨
فَأَقۡبَلَتِ ٱمۡرَأَتُهُۥ فِي صَرَّةٖ فَصَكَّتۡ وَجۡهَهَا وَقَالَتۡ عَجُوزٌ عَقِيمٞ
٢٩ قَالُواْ كَذَٰلِكِ قَالَ رَبُّكِۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡحَكِيمُ ٱلۡعَلِيمُ ٣٠

(7) Rabbiin samii uumamaan bareedduu, karaalee qabduun kakateera.
(8) Yaa warra Makkaa! Dhugumatti isin jecha walfaallessaa, wal dhawaa ta’e keessa jirtu; yeroo tokko Qur’aanni siriidha jettu, yeroo kaan walaloodha jettu. Yeroo tokko Muhammad saahira, yeroo biroo wallisaadha jettu.
(9) Qur’aanaafi Nabiyyichatti amanuu irraa namuma beekumsa Rabbii keessatti gara galfameetu irraa garagalfame; hin amanu waan beekuuf qajeellotti hin qajeelchu.
(10) Warri kijibsiisoon Qur’aanaafi Nabiyyicha isaanii keessatti waan dubbatan dubbatan kun abaaramaniiru.
(11) Isaan biyya aakhiraa irraa wallaaluu keessa dagatoo ta’anii, ishee yaada itti hin kennin.
(12) Guyyaan mindaa yoomi? Jechanii gaafatu. Odoo isaaf hin hojjanne gaggaafatu.
(13) Gaaffii isaanii Rabbiin: guyyaa isaan ibidda irratti adabamani jechuun deebisaaf.
(14) Isaaniin ni jedhama: adabbii keessan dhandhamaa, inni kun isa yeroo ittiin dinniinamtan qishnaaf jecha saffisaan fiduu gaafataa turtaniidha.
(15) Warri Rabbii isaanii sodaatan Guyyaa Qiyaamaa ashaakiltiifi madda yaatuu taate keessa jiraatu.
(16) Mindaa bareedaa irraa wanta Rabbiin isaaniif kenne fudhatoo tahanii jiraatu. Isaan mindaa bareedaa kana dura addunyatti gaarii hojjatoo turan.
(17) Halkan irraa ni sagadu waan ta’ef yeroo xiqqoo malee hin rafanu.
(18) Yeroo hiraabaa/sahuuraa badii isaaniitiif Rabbiin irra araarama barbaadu.
(19) Qabeenya isaanii keessa nama kadhatuufi isa hin kadhanne kan qabeenya dhabeefis haqa tola oolantu jira.
(20) Dacheefi waan Rabbii ishee keessa kaaye kan akka gaarrenii, galaana, laggeen, mukkeen, biqiltuufi lubbu qabeeyyii keessatti warra Rabbiitu waa uuma jechuu dhugoomsaniif dandeetti Rabbii irratti qajeeluutu jiraaf.
(21) Yaa namootaa! Luubbuu keessan keessattis dandeettii Rabbii irratti waan nama qajeelchuutu jira waan ta’eef ittiin gorfamuuf hin argitanii?
(22) Samii keessatti soorata keessan kan addunyyaafi aakhiraatu jira. Gaarii yookiin hamtuu irraa wanti isin beellama godhamtanis isuma keessa jira.
(23) Rabbii samiifi dacheetiin kakadhe! Dhugumatti kaafamuun dhugaa shakkii hin qabneedha. Akkuma yeroo dubbattan dubbatuu keessan keessa shakkiin hin jirre.
(24) Yaa Ergamichaa! Haasofni keessummoota Ibraahiim kan maleykota kabjamoo tahanii sitti dhufee?
(25) Yeroo isa irratti seenanii nagaya isa gaafatan, Ibraahiinm nagaya jalaa deebisee, of keessatti immoo: isaan kun ummata nuti hin beekne jedhe. (26) Achumaan nama ta’uu isaanii yaadee dhoksaan warratti goree isaan biraa dibicha guutuu gabbataan dhufe, (27) Dibicha isaaniif dhiheessee: nyaata isiniif dhiheeffame hin nyaattanii? Jechuun suuta isaan dubbise.
(28) Yeroo isaan nyaachuu dhiisan isaan irraa sodaa dhokfate. Achumaan isa irratti beekanii tasgabbeessoo tahanii jedhaniin: nuti ergamoota Rabbiin biraa dhufnee hin sodaatin; ammas mucaa beekumsa hedduu qabuutu isaaf dhalataa irraa waan isa gammachiisu itti himan. Inni gammachiifameen sun Is-haaqi. (29) Niitiin isaa yeroo gammachuu dhageessu gammachuu keessa iyyaa, fuula ishees of dhawaa dhuftee dinqisiifattee jette: dullattiin ni deessii! Isheen aslitti dhabduudha/maseena. (30) Maleykonni isheen ni jedhan: waan siif himne Rabbii keetu isa jedhe. Waan inni jedhe kan deebisu hin jiru; inni ogeessa, uumamaafi waan isaaniif tolus beekuudha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Hojii Rabbiif qulqulleessanii hojjachuun sababa jannata seenuuti.
- Dhaabbanni halkanii caalmaa qaba; inni irra caalaa waan Rabbittiin dhiyaataniiti.
- Naamusa keessummeessuu irraa: salaamtaa gaarii deebisuu, nyaata dhoksaan fiduu, odoo isaan hin qubanne dura keessummootaaf qophaa’uu, qorii nyaata keessummaa irraa homaa hanbisuu dhabuu, ofumaa itti aananii fiduu, saffisuu, keessummootaaf dhiyeessuufi suuta isaan dubbisuudha.